IX / EKONOMİK BÖLÜM

1. Giriş :

Amasya ekonomisi geniş ölçüde tarıma dayanmaktadır. Ekonomik bünye cumhuriyet devrinde hissedilir derecede bir gelişme kaydetmiş bulunmakla beraber, sanayi ve ticaret yine de ikinci plânda kalmıştır. Ziraatte, bilhassa Amasya ve Turhal Şeker Fabrikalarının faaliyete geçmesi ve bölgede şeker pancarı ekiminin gelişmesi ile, büyük bir inkişaf kaydedilmiştir. Ziraate elverişli bulunan bütün toprakların değerlendirilmesi, sulama işlerinin ele alınıp geliştirilmesi, sun'i gübre ve ilâçlama yolunda ileri adımlar atılması ve hepsinin başında tarım ürünlerinin değer paha bulması zirai sahadaki inkişafın âmilleri olmuştur.

Buna mukabil, Amasya'nın sinesinde barındırdığı nüfusun azlığı, yol güzergâhında bulunmaması, ithalât ve ihracat merkezlerinden uzakta oluşu, memlekette gelişmekte olan sanayi bölgelerinden sapa kalması nedenleri ile ticaret ve sanayi gelişmemiştir.

Son senelerde il dahilindeki banka şubelerinin çoğalması, plâsman durumlarının genişlemesi neticesinde ticari hayatta bir hareket belirmiştir. Buna rağmen, bütün faaliyet istihsal edilen ürünlerin satılmasına ve mamul ihtiyaç maddelerinin hariçten getirilip halka intikal ettirilmesine münhasır kalmaktadır.

Kapital piyasasının gelişmemiş olması, teşebbüs zihniyetinin henüz inkişaf göstermemesi, ticaret ve sanat ile uğraşanların mühim bir kısmının esas meşgalelerinin ziraat olması ekonomik bünyeyi geniş çapta etkilemektedir.

İlde şirketler, kooperatifler belirli bir inkişafa henüz ulaşmış değillerdir. Ticari ve sınaî faaliyetlerin kısmı küllisi ferdi teşebbüslerin elinde bulunmaktadır. İktisadî bünyede şirket veya kooperatiflerin oynadıkları mühim rol, buralarda teraküm edecek sosyal sermayenin memleket ekonomisinde yaratacağı ferahlık halkımızca iyi anlaşılmış değildir. Karşılıklı güvenin henuz teessüs etmemiş bulunması da bu alanda tesirini göstermektedir.

2. Ticaret Hayatı :

A. Genel Bilgi :

Ticari hayatın ana faaliyetini tarım ürünleri ticareti teşkil etmektedir. Amasya piyasasında en çok muamele gören tarım ürünleri hububat, bakliyat, yağlı taneler ile meyve ve sebzelerdir.

Tarım ürünlerinden piyasaya intikal eden buğday, günlük kapasiteleri 100 Ton olan beş adet un fabrikasında un haline getirilerek, ceviz ve mahlep işlendikten sonra civar il ve ilcelere ihraç edilir. Diğer ürünler ise, doğrudan doğruya, hiç bir muameleye tabi tutulmaksızın dışarı gönderilir.

Amasya ticaretinin en hareketli devresi yaz ve sonbahar aylarıdır.

İlde Ticaret Borsası olmadığı için piyasaya intikal eden maddelerin sıhhatli bir istatistiğini vermek mümkün değildir. Bunun-

la beraber elde edilebilen bilgiler aşağıda gösterilmiştir:

Maddenin Cinsi	Harice Sevkedilen (Ton)
Un	26.000
Arpa	3.000
Bostan	6.000
Kuru Fasulya	195
Kendir Tohumu	150
Mercimek	450
Nohut	250
Patates	500
Soğan	1.200
Şeker Pancarı	260.000
Tütün	3.394
Domates	1.500
Patlıcan	1.300
Biber (Dolmalık)	1.300
Taze Fasulye	500
Kuru Bamya	35
Elma	300
Ayva	450
Ceviz (Kabuklu)	600
Armut	350
Kayısı	120
Kiraz	500
Şeftali	350
Çekirdekli Üzüm (Yaş)	1.700

Amasya'da dış memleketlerden ithalât yapan herhangi bir firma mevcut değildir. İhtiyaç bulunan ithal malları, başta İstanbul olmak üzere, belirli ithalât merkezlerinden temin edilmektedir. Mahalli halkın ihtiyacı olan mamul maddeler, ihtiyaç miktarı dairesinde, merkezlerinden temin edilerek satışa arzedilmektedir. Sümerbank da bir satış mağazası açmak suretiyle, halkın giyim eşyasını ucuz bi rşekilde temin etmesine yardımcı olmaktadır.

1967 yılı içinde Amasya'ya gelip satılan kara nakil vasıtalarına ait rakamlar aşağıdadır:

Cinsi	Satılan (Adet)
Kamyon	24
Otobüs	9
Kamyonet	6
Traktör	75
Minübüs	28
Otomobil	12
Jeep	14
Motosiklet	18
Bisiklet	3

B. Amasya Ticaret ve Sanayi Odası :

1926 yılında kurulmuştur. Tüccarlar arasında tesanüdü sağlamak, piyasayı mürakabe etmek, riayeti mecbur meslekî kararlar alıp tatbik etmek, bölgenin örf ve teamüllerini tesbit edip teamül kararları almak, müesseselerce istenen bilirkişileri seçmek, tüccarlar arası ihtilâfları halletmek üzere hakem heyetleri teşekkül ettirmek, ticaret ve sanayiin gelişmesi için gerekli etüdleri yaptırmak, toptan ve perakende fiatlarını takip etmek, istihsal ve üretim miktarlarına ait bilgileri toplayıp değerlendirmek ve neşretmek, resmi dairelerce istenen ticari ve sınai bilgileri vermek, tüccarı ve sanayicileri fikrî yönden uyarıcı konferanslar tertiplemek ve kurslar açmak suretiyle faaliyet göstermektedir.

Ticaret ve Sanayi Odası'nın organları Oda Meclisi, Oda Yönetim Kurulu ve müteaddit Meslek Komitesi'nden ibarettir. Amasya Ticaret ve Sanayi Odası'nın meslek grupları ve bunlara mensup firmaların adedi aşağıda gösterilmiştir:

Meslek Grubu	Mensup Firma Adedi
İstihraç ve İmalât Sanayii Grubu :	
— Linyit Kömürü İstihracı	1
— Un Değirmenleri ve Fabrikaları	8
— Bisküvi İmalâtçıları	2
— Ekmekçiler ve Pastacılar	15
— Şeker İmali	2

Meslek Grubu	Mensup Firma Adedi
— Şarap İmali	2
— Bıçkı Atölyeleri	5
— Doğramacılar	1
— Matbaalar	6
— Deri İmali	1
— Kireç Ocağı	1
— Yatak Yorgan İmali	2
— Bakır Kap İmali	1
— Araba İmali	2
— Oto Tamircileri	2
— Saatçi, Kuyumcu	9
Dahilî Ticaret A Grubu :	
— Toptan Bakkaliye, Kantariye	12
— Perakende Bakkaliye, Kantariye, Hırdavat	44
— Perakende Züccaciye, Kırtasiye ve Müskirat Bayileri	17
— Diğer Çeşitli Yiyecek Maddeleri	24
Dahilî Ticaret B Grubu :	
— Toptan Un ve Kepek	19
— Toptan Zahire	22
— Toptan Bakliyat ve Yağlı Taneler	6
— Perakende Un ve Kepek	11
— Perakende Zahire	13
— Perakende Bakliyat ve Yağlı Taneler	4
Dahilî Ticaret C Grubu :	
— Toptancılar (Manifatura)	6
— Perakendeciler (Manifatura)	39
Dahilî Ticaret D Grubu :	
— Konfeksiyoncu ve Tuhafiyeciler	21
— Tüccar Terziler	8
— Kavafiye	11
— Mobilyacılar, Halıcılar	6
Dahilî Ticaret E Grubu :	
— Oto, traktör, motosiklet, bisiklet, buz dolabı, dikiş ve çamaşır makinası, su tesisatı malzemesi, zirai âlet, oto yedek parçaları, akaryakıt acenta ve bayileri	25
— Elektrikçi, radyocu, zirai ilâç ve fenni gübreler, tıbbi ecza	11
— İnşaat Malzemesi satanlar	16
Dahilî Ticaret F Grubu :	
— Hayvan Besicileri, Celepler	43
— Kasaplar	13
— Deri Tacirleri	7
Müteahhitler Grubu :	
— Bina Müteahhitleri	28
— Yol Müteahhitleri	6
— Ağır İnşaat Müteahhitleri	3

Meslek Grubu	Mensup Firma Adedi
— Elektrik Tesisatı Müteahhitleri	1
— Marangozluk ve Ahşap Döşeme Müteahhitleri	3
— Nakliye ve Diğer Taahhüt İşleri	30
Hizmetler Grubu :	
— Bankalar (T.C. Ziraat Bankası - Şekerbank - T. İş Bankası - T. Emlâk Kredi Bankası - T. Halk Bankası - Yapı ve Kredi Bankası - T. Vakıflar Bankası)	7
— Sigortacılar	4
— Kooperatifler	17
— Sebze Komisyoncuları	37
— Zahire Komisyoncuları	24
— Seyahat Acentaları	2
— Garaj İşletenler	1
— Oteller	6
— Hamam ve Ilıca İşletenler	3
— Lokantalar	6
— Kıraathaneler	7
— Sinemalar	3

C. İldeki Diğer Ticaret ve Sanayi Odaları :

İlin beş ilcesinden sadece Merzifon'da Ticaret ve Sanayi Odası vardır. Ticaret Sicili yönünden Taşova, Suluova, Göynücek ilceleri Amasya Ticaret ve Sanayi Odasına, Gümüşhacıköy ilcesi de Merzifon Ticaret ve Sanayi Odası'na bağlı bulunmaktadır.

Merzifon Ticaret ve Sanayi Odası'nın meslek grupları ve bunlara mensup firmaların adedi aşağıda gösterilmiştir:

Meslek Grubu	Mensup Firma Adedi
1. Grup : — Un, zahire, bilumum toprak mahsulleri, un fabrikası işletmeleri, bankalar, sigortalar.	55
2. Grup : — Makarna, pasta, bisküvi, ekmek, şekerleme, alkollü ve alkolsüz içki imali ve satıcıları, Kuru kahve ve Tekel Bayileri.	31
3. Grup : — Deri, kösele, saraciye, kavafiye imal ve satıcıları, kasaplar ve celepler.	38
4. Grup : — Madenî eşya, mobilya, mefruşat, taş toprak mamulleri imalât ve satışı, makinalı vasıta tamir atölyeleri, kuyumcu ve sarraflar, kereste ve mahrukat.	57
5. Grup : — Bakkaliye, kantariye, meyve ve sebze toptancı ve perakendeci.	49
6. Grup : — Manifatura, tuhafiye, hazır elbise, tüccar terzi.	73
7. Grup : — Müteahhitler, inşaat malemesi, motorlu vasıta ve yedek parçaları, akaryakıt, hırdavatçı ve eczahaneler.	50
8. Grup : — Oteller, lokantalar, eğlence ve istirahat yerleri, nakliyatçılar ve komisyoncular.	40

D. Toptancı Hali :

Amasya Belediyesi mahalli ihtiyaca cevap verecek kifayette bir toptancı hali'ne sahiptir. Hal'de 55 dükkân vardır. Hal'in bir lokantası ve kahvehanesi mevcuttur. 1967 yılında dükkânlardan Belediye, hal işgal ücreti olarak 71.121 lira gelir sağlamıştır. Toptancı halinde 1967 yılında satılan malların fatura toplamı 9.269.222 lira olup % 2 Belediye hissesi olarak 185.385 Lira tahsil edilmiştir.

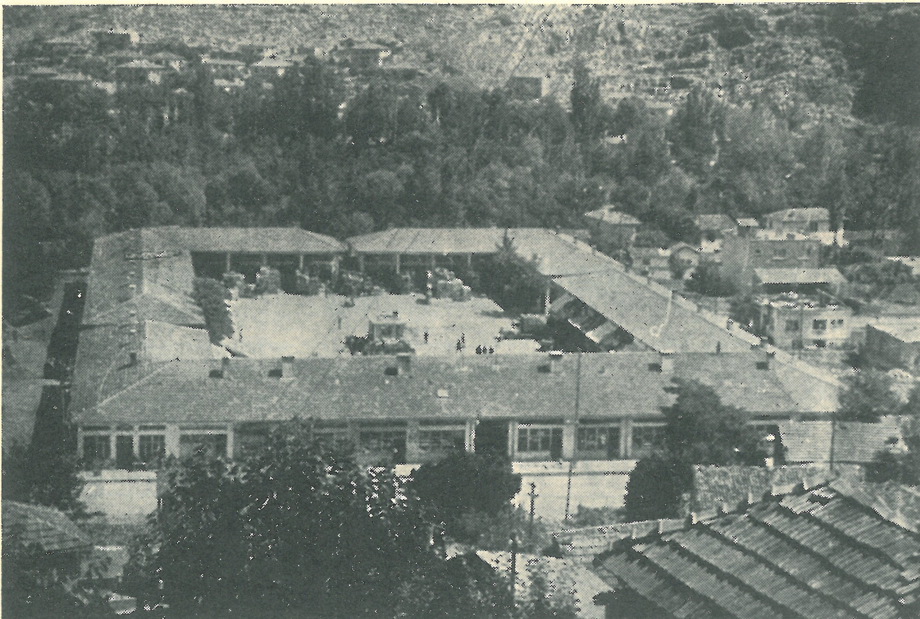
1967 yılında Toptancı Halinde satılan meyve ve sebzelere ait istatistik aşağıda gösterilmiştir:

SEBZELER

Cinsi	Kilogram
Bamya (Yaş, Kuru)	44.000
Patates	43.000
Soğan	700.000
Patlıcan	3.500.000
Domates	7.000.000
Kabak	100.000
Ispanak	50.000
Dolma Biber	2.000.000
Sivri Biber	50.000
Yeşil Fasulye	1.000.000
Salatalık	100.000
Lâhana	50.000
Pırasa	60.000
Sarımsak	10.000

MEYVELER

Cinsi	Kilogram
Armut	800.000
Ayva	600.000
Elma	3.000.000
Kayısı	50.000
Kiraz	30.000
Şeftali	400.000
Yaş Üzüm	3.000.000
Vişne	50.000
Kızılcık	40.000
Erik	30.000
Karpuz	3.000.000
Kavun	1.000.000
Çilek	6.000

Amasya Toptancı Hali'nden Bir Görünüş

E. Esnaf Dernekleri :

İl dahilinde 10 tanesi Merkez İlcede, 8 tanesi Merzifon'da, 7 tanesi Gümüşhacıköy'de ve 1 tanesi Taşova'da olmak üzere 26 tane Esnaf Derneği mevcuttur. Bu dernekler birleşmek suretiyle Amasya Esnaf Dernekleri Birliği'ni kurmuşlardır.

İlde kurulu Esnaf Derneklerinin isimleri aşağıda gösterilmiştir.

İlcesi	**Derneğin İsmi**
Merkez	Madenî Eşya Sanatkârları Derneği.
	Fırıncılar, Lokantacılar ve Zahireciler Derneği.
	Bakkal ve Bayiler Derneği.
	İnşaat, Tuğlacılar, Demirciler, Elektrikçiler, Boya ve Badanacılar Derneği
	Marangozlar ve Dülgerler Derneği.
	Terziler Derneği.
	Berberler Derneği.
	Ayakkabıcılar ve Deri İmalâtçıları Derneği.
	Kahveciler Derneği
	Şoförler ve Otomobilciler Derneği.
Merzifon	Bakkal, Bayiler ve Manavlar Derneği.
	Şoförler Derneği.
	Madenî Eşya Sanatkârları Derneği.
	Terziler ve Hazır Elbiseciler Derneği.
	Ağaç ve İnşaat Sanatkârları Derneği.
	Kahveciler Derneği.
	Dikici, Kunduracı ve Debbağlar Derneği.
	Gıda Maddeleri ve İşçileri Derneği.
Gümüşhacıköy	Leblebiciler ve Kahveciler Derneği.
	Bakkal, Bayi ve Manavlar Derneği.
	Kendirciler ve İpçiler Derneği.
	Madenî İşler Derneği.
	Terziler ve Kunduracılar Derneği.
	Marangozlar ve Yapıcılar Derneği.
	Şoför ve Otomobilciler Derneği.
Taşova	Şoförler, Otomobilciler ve İşçileri Derneği.

F. Pazar ve Panayırlar :

İl merkezinde haftanın Çarşamba günleri emtia ve Cuma günleri de hayvan pazarı kurulmaktadır. İlcelerden Merzifon'da Pazartesi, Gümüşhacıköy'de Cuma, Suluova'da Perşembe ve Cumartesi, Taşova'da Pazartesi günleri Pazar kurulmaktadır.

G. Bankalar :

T. C. Ziraat Bankası'nın Amasya'da Şubesi, İlcelerde birer Ajansı vardır. Türkiye İş Bankasının Amasya ve Merzifon'da, Yapı ve Kredi Bankasının Amasya ve Merzifon'da, Emlâk Kredi Bankasının Amasya'da, Şekerbank ile Halk Bankasının Amasya ve Merzifon'da birer Şubesi vardır.

Amasya Ziraat Bankası Binası

3. Endüstri Hayatı :

A. Genel Durum :

Amasya'da endüstri hayatı gelişmemiştir. Bu durumun meydana gelmesinde coğrafi mevkiin, elektrik ve ulaştırma gibi alt yapı kuruluşlarının kifayetsizliğinin, yer altı servetleri bakımından kısır bulunuşun büyük etkileri olmuştur.

Sanayide fabrikasyona geçiş, bölgede önemli bir geçim kaynağı olan dokumacılığı öldürmüştür. Geçimini bu sanayi kolundan sağlıyanlar fabrikasyona geçişe yönelememişler, ayak uyduramamışlardır.

Sun'î ipek aynı şekilde bölgede geniş bir yer kaplıyan ipek böcekçiliğini ve ipekli dokumacılığı bertaraf etmiştir.

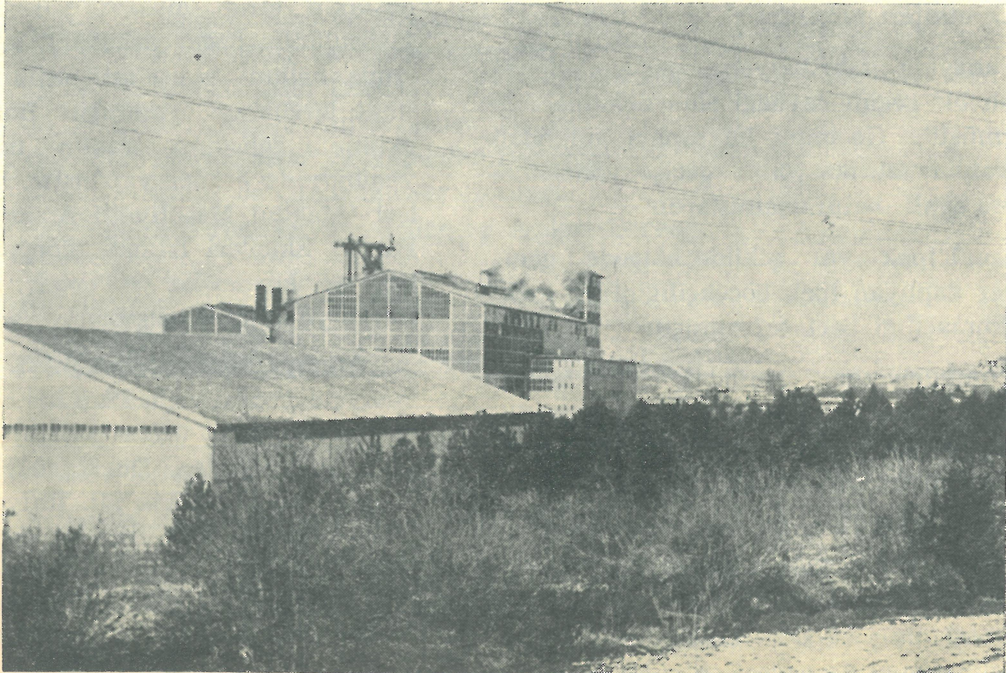
Cumhuriyetin ilânından bu tarafa, Amasya'nın endüstri hayatında ve iktisadiyatında geniş tesirleri olan iki kuruluş meydana gelmiştir. Bunlardan biri Amasya Şeker Fabrikası, diğeri de Almus Barajı'dır.

Turhal Şeker Fabrikasının 1934 yılında faaliyete geçmesi üzerine şeker pancarı ekimine başlanmış ve kısa zamanda hayli mesafe alınmıştır. Amasya Şeker Fabrikasının 1954 yılında faaliyete geçmesi ile de, ilin pancar ziraatına elverişli topraklarının tamamının bu işe ayrılması mümkün olmuştur. Bu gün için Amasya, pancar ekimi sahası itibariyle Türkiye'de ikinci, pancar istihsaliyle alınan randıman bakımından ise birinci sırayı işgal etmektedir. Cumhuriyet Hükûmetlerinin pancar fiatlarının tesbitinde takip ettiği müsbet yol, halkın eline mahsulünün değer pahasının geçmesini sağlamış, halkın hayat seviyesinin yükselmesinde büyük rol oynamıştır. Bölgede pancar ekiminin gelişmesi ziraatin makinalaşması yönünde de etkiler yapmıştır. Pancar ekicileri (Mahdut Mesuliyetli Amasya ve Civarı Pancar Ekicileri İstihsal Kooperatifi Ortaklığı) nı kurmuşlar ve ortak adedi halen 30.127 ye baliğ olmuştur.

Amasya elektrik enerjisini, 1954 yılında faaliyete geçen ve bağ ve bahçelerin sulanmasını sağlamak üzere pompaj istasyonlarına enerji sağlıyan, Durucasu Hidroelektrik Santralından almakta idi. İhtiyacın fazlası şehre verildiği için kifayet etmiyordu. Almus Barajının faaliyete geçmesi üzerine oradan cereyan alınmaya başlanmış, böylece bir enerji problemi kalmamıştır. Amasya-Merzifon havai hattının ikmalinden son-

Amasya Şeker Fabrikasından İki Görünüş

ra il bütünü ile enterkonnekteye bağlanmış olacaktır.

B. İl Dahilindeki Sanayi Tesisleri :

a. Un Fabrikaları :

İl dahilinde beş tane un fabrikası vardır. Bunların günlük kapasitesi 100 Ton'dur. İl'in ve civar ilcelerin un ihtiyacını karşılamaktadırlar.

b. Ziraat Arabaları Fabrikası :

İl merkezinde, Kutsal Kardeşler Kollektif Şirketine ait, yılda 1.000 adet ziraat arabası ile 250 adet traktör römorku imal edebilecek kapasitede bir fabrika mevcuttur. Mahallin ve civarın ihtiyacını karşılar durumdadır.

c. Toprak Sanayii :

Amasya ve Merzifon'da birer kiremit fabrikası, Amasya'da iki fenni kireç ocağı ildeki toprak sanayiinin başta gelen tesisleridir.

d. Amasya Şeker Fabrikası :

Fabrikanın temeli 1953 yılında atılmış, 19/9/1954 günü faaliyete geçmiştir. Fabrikanın gayesi şeker pancarı işleyerek, şeker imal etmek, şeker sanayiini alâkadar edecek bilcümle fer'i sanayii vücuda getirmektir. Fabrika ve müştemilâtının 1955 yılı mukayyet değeri 31 milyon lira civarındadır.

Fabrikanın kuruluşundaki ekim sahası 68.580 Dekar, taahhütte bulunan çiftçi sayısı 9.259 ve istihsal edilen pancar 142.971,483 Tondur. Pancar ekim sahası 1967 yılında 139.077 dekara, taahhütte bulunan çiftçi sayısı 18.320 ye yükselmiştir.

Fabrikanın kuruluşundaki günlük pancar işleme kapasitesi 1.800 Tondur. Yıllık şeker istihsali (100 günlük kampanya esasına göre) 27.900 Tondur. Fabrikanın tevsiine 1964 yılında başlanmış olup, proğram dahilinde devam olunmaktadır. Tevsi projesi 14,7 milyonu dış olmak üzere cem'an 57 milyona mal olacaktır. 1967 yılı sonuna kadar tevsi için 42 milyon lira harcanmıştır. 1968 yılında tevsi işi ikmâl edilmiş olacak ve fabrikanın yıllık kapasitesi 50.000 Ton şekere yükselmiş bulunacaktır.

Fabrikanın ekim sahasına Amasya İlinin Merkez, Suluova, Merzifon, Gümüşhacıköy, Taşova ilceleri; Samsun ilinin Havza, Lâdik, Kavak, Vezirköprü ilceleri; Çorum ilinin Merkez, Osmancık, Mecitözü ilceleri ve Tokat ilinin Erbaa ilcesi dahil bulunmaktadır.

Fabrikanın faaliyete geçişinden bu tarafa yıllık ekiliş miktarlarını, pancar istihsal miktarlarını, istihsal edilen şeker ile satış miktarlarını gösteren bilgiler için 35 Numaralı Tabloya bakınız.

1967 yılında işlenen pancar 510.000 Tona, istihsal edilen şeker 74.970 Tona, dahili satış 44.000 Tona ve İhracat 35.219 Tona ulaşmıştır. Devre sonu stoku 67.774 Tondur.

Fabrikadaki bekâr işçi ve memurların yemek yiyecekleri lokantası, yatacak pavyonları vardır. Mensuplarına haftada bir defa film gösteren sineması, muhtelif sportif faaliyetlerde bulunan Şekerspor isimli bir kulübü, sosyal faaliyetlerde bulunan Kültür Derneği ile Para Biriktirme ve Yardımlaşma Sandığı vardır. Fabrika işçileri sendika faaliyetleri olarak Şeker İş'e bağlıdır. Fabrika ile son toplu söleşmelerini 1966 yılında yapmışlardır.

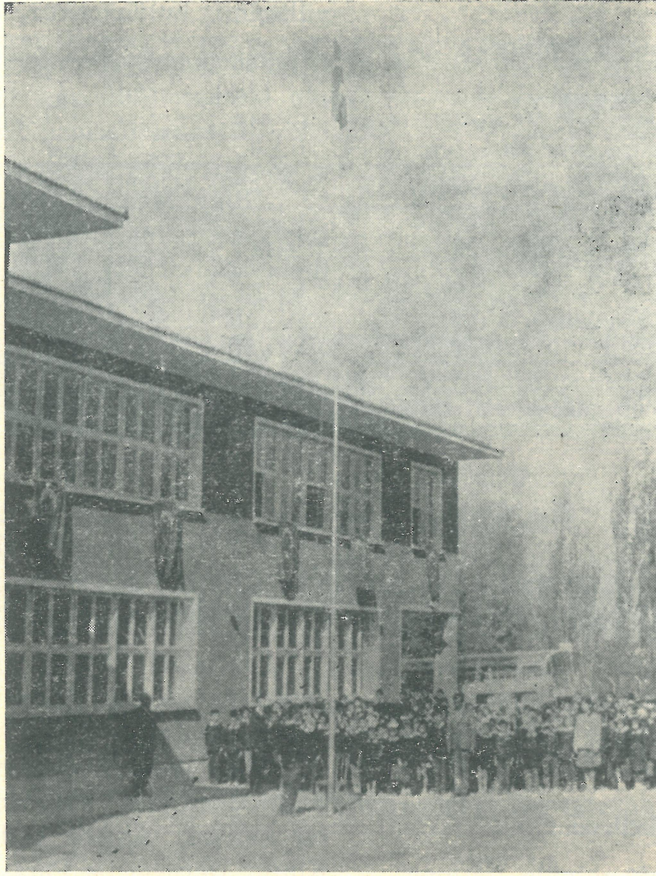
4. Tarım Hayatı :

A. Tarım :

a. Genel Bilgiler :

Amasya ili toprak varlığı, akarsuları ve iklimi itibariyle son derece makbul bir ziraî karaktere sahiptir. İl dahilinde; turunçgiller, muz, hurma ve çay hariç olmak üzere memleketimizde yetiştirilen her türlü ürün mükemmelen yetişmektedir. Bunlardan şöhreti memleket hudutlarını aşan misket elması, fevkalâde kaliteli bamya, şeker nisbeti en yüksek pancar, ekmeklik vasfı üstün buğday, ince elyaflı kendir, nefis kokulu tütün başta gelen ürünlerdendir.

İl halkının büyük çoğunluğu geçimini

Şeker Fabrikası Mensupları Okul Yaptırma Derneği Tarafından Yaptırılan ve 18/10/1967 Günü Hizmete Açılan Atatürk İlkokulu

tarım ve hayvancılıktan temin etmektedir. Tarımsal faaliyetler arasında hububat ekimi, şeker pancarı ekimi, tütün ekimi, meyvecilik ve bağcılık en önemli yeri işgal etmektedir.

Ekonomik bünye itibariyle Amasya ili bir tarım memleketi olmaktadır. Tarımsal faaliyetlerde ekstantif ziraattan entantif ziraate doğru hızlı bir geçiş mevcuttur. Şeker pancarı ekimine başlanmış olması, büyük ve küçük sulama işleri, makina ile ziraatin gelişmesi, sun'i gübre kullanılması gibi faktörler entansif ziraatın genişlemesinde başlıca âmillerdir.

b. İl'de tarımın bu günkü durumu :

aa. Arazinin tarımsal yönden bölümü :

İl'in yüz ölçümü 552.000 Hektar olup dağılışı şöyledir:

240.000	Hektar	Tarla Arazisi olup	yüz ölçümüne	oranı	% 43.5
13.000	"	Bağ-Bahçe Arazisi olup	"	"	% 2.5
157.000	"	Orman Arazisi olup	"	"	% 28
56.000	"	Çayır ve Mer'a olup	"	"	% 10
46.000	"	Dağlık, Taşlık olup	"	"	% 8.2

TABLO : 35

AMASYA ŞEKER FABRİKASI A. Ş.

Yıllar	Pancar İstihsali Ton	Kristal Şeker İstihsali Ton	Pancar Fiatları Vasati Kg./Kr.	Kristal Şeker Satış Fiatı Kg./Kr.	Dahili ve Harici Satış Miktar ve Tutarı	
					T o n	Değeri TL.
1954	142.971,000	17.287,625	6,27	130	3.512,225	4.565.892,50
1955	238.885,281	31.394,000	8,08	130	20.225,375	28.223.202,50
1956	216.119,403	31.756,000	9,75	160	30.713,350	47.521.202,66
1957	169.965,567	25.882,200	11,67	200	33.631,355	63.016,955,37
1958	241.148,380	38.045,000	12,58	300	23.552,625	42.829.741,40
1959	295.067,819	44.880,000	15,68	300	31.219,263	79.180.589,54
1960	383.869,837	56.500,000	15,19	300	44.198,572	67.570.580,93
1961	313.109,912	50.115,000	12,40	250	37.071,399	54.355.758,91
1962	287.342,831	40.501,219	12,65	250	80.016,580	93.896.459,24
1963	348.940,052	52.100,000	12,75	250	41.939,363	100.199.743,83
1964	426.313,981	65.274,000	14.08	250	59.049,451	104.681.093,16
1965	393.856,468	53.820,000	14,08	250	44.302,038	56.147.322,04
1966	399.007,392	58.024,000	14,08	250	43.690,530	101.791.950,31

40.000 Hektar yollar ve meskûn yerler olup yüz ölçümüne oranı % 7.2 dir.

Kültür arazisinin ilceler itibariyle dağılışı Tablo 36 da gösterilmiştir.

bb. Çiftçi sayısı ve arazinin çiftçi ailelerine dağılışı :

285.348 kişiden ibaret il nüfusunun 202.894 ü köylerde, 82.454 ü de şehir ve kasabalarda yaşamaktadır. Şehir ve kasabalar nüfusunun % 75 i çiftçilikle uğraşmaktadır. İldeki çiftçi ailesi sayısı 40.764 tür. Takriben 5.000 çiftçi ailesinin toprağı yoktur. Topraksız çiftçiler ortakçılık veya icarcılık yapmaktadırlar. Ziraat arazisinin çiftçi ailelerine dağılışı Tablo 37 ve 38 de gösterilmiştir.

cc. Tarım sistemleri :

Tarıma elverişli arazinin 103.000 Hektarında sulu ziraat, 150.000 Hektarında da kuru ziraat yapılmaktadır. Böylece arazinin % 40 ı sulu ziraate, % 60 ı kuru ziraate tahsis edilmiş bulunmaktadır.

Arazinin düz ovaları ve kıraç yerleri tarla ziraatına, vadi ve taban yerleri de şartlar bağ-bahçe ziraatına elverişli olduğu için bu kültüre hasredilmiştir.

dd. Tarım ürünlerinin ekiliş sahaları ve üretim miktarları :

253.000 Hektar vüs'atindeki ziraat arazisinin 240.000 Hektarı tarla kültürlerine, 13.000 Hektarı da bağ-bahçe kültürlerine ayrılmıştır. 240.000 Hektar tarla arazisinin yılda ortalama olarak 160.000 Hektarı ekilmekte, 80.000 Hektarı da nadasa terkedilmektedir.

Tarla kültürlerinin 1967 yılı ekiliş ve istihsal durumu, bu yıla ait meyve ağacı adedi ve meyve istihsalâtı, sebze sahasının dağılışı ile sebze istihsalâtı 39, 40 ve 41 Numaralı Tablolarda gösterilmiştir.

Amasya İli'nin, şeker pancarı, Afyon, Kenevir, Buğday ekim ve istihsalinde ve Elma yetiştirilmesinde diğer illerle mukayeseli durumu 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48 Numaralı Tablolarda gösterilmiştir. (Kıyaslama 1963 rakamları esas alınarak yapılmıştır).

Topraksu Çiftçi Eğitim Kampı

c. Sulama Çalışmaları :

İl dahilinde sulama çalışmaları DSİ ve Topraksu teşkilâtları tarafından yürütülmektedir.

DSİ eli ile Pompaj-Cazibe ve Arteziyen sulamaları yapılmaktadır. Amasya Merkez İlcesinde, Çayköy regülâtöründen alınan su ile Kızılca, Karaköprü, Kayabaşı, Kavakçayırı, Sıraböçekhane, Orman-Bağları, Ovasaray, Kapıkaya, Karasenir, Helvacı, Altekin, Meydanbağları, Yazıbağları mıntıkalarında 7.896 Dekar, Drabot, Ayvasıl, Kandolap, Aynalımağara, İstasyon, Yazıbağları, Serçoban, Yenice, Göllübağları, Saraycıklar ve Şeyhcui pompa istasyonları ile de 4.700 Dekar arazi sulanmaktadır. 1967 yılında, vukubulan çeşitli tabii âfetler dolayısı ile, geçen senelere nazaran 2.000 Dekarlık bir azalma olmuştur.

Merzifon - Gümüşhacıköy ilcelerinde tecrübe mahiyetinde açılıp bilâhare işletme mevzuu yapılan 25 adet arteziyen kuyusu ile de 800 Dekar arazi sulanmakta olup, bu kuyulardan 12 sinin işletilmesi ilgili köy muhtarlıklarına kiraya verilmiştir.

Sulanan arazide 4.755 Dekar sebze, 2.481 Dk. meyve, 1.096 Dk. bağ, 1.865 Dk. pancar, 565 Dk. mısır, 354 Dk. fidanlık, 282 Dk. bostan, 126 Dk. yonca, 121 Dk. kavak, 253 Dk. patates, 7 Dk. soğan ve 5 Dk. da hububat sulaması yapılmıştır.

Sulanan arazinin mıntıkalar itibariyle dağılışı şöyledir:

Cazibe Sulaması Yapılan Mıntıka	**Sulanan Arazi Miktarı (Dekar)**
Kapıkaya	1.000,00
Karaköprü	1.418,60
Karasenir	464,50
Kavakçayırı	644,20
Meydanbağları	709,20
Ovasaray	725,00
Bahçeleriçi	235,70
Sıraböcekhane	470,30
Helvacı	261,90
Büyükkızılca	417,70
Yazıbağları	234,80
Kayabaşı	108,50
Altekinbağları	361,70
Ormanbağları	902,30

Pompaj Sulaması Yapılan Mıntıka	**Sulanan Arazi Miktarı (Dekar)**
Kandolap	806,00
İstasyon	366,40
Serçoban	705,50
Aynalımağara	307,40
Saraycıklar	310,10
Yenice	552,60
Ayvasıl	522,30
Yazıbağları	345,90
Göllübağları	93,70
Drabot	154,30

DSİ Göllübağları, Saraycıklar ve Şeyhcui pompa istasyonlarını sulamaya 1967 yılında açmıştır. Filingirler pompaj istasyonu da sulama hizmetine 1968 yılında açılacaktır. Şeyhcui pompası sulama işletmesi Yuvacık köyü muhtarlığına devredilmiş olup, suyun dağıtımı, kanal bakımı ve sulama ücretlerinin toplanmasını köy muhtarlığı idare etmekte olup, bu çeşit sulama daha ucuza mal olmaktadır. Amasya Bahçeleri Sulaması oturuşmuş bir şebeke olması dolayısiyle, 6200 Sayılı Kanuna göre yatırım ücretlerinin geri ödenmesi 1967 yılından itibaren başlamıştır. DSİ Amasya Bahçeleri Sulaması'na ait sulama ve gelir Numaralı Tabloda gösterilmiştir.

Cazibe sulaması tesislerinin inşasına 1944 yılında başlanmış ve 1948 yılında işletmeye açılmıştır. Regülâtör (Çayköy'de) gömme tip olup, tam kapasitesi 1300 Lt/Sn dir. Ana kanal 17 Km uzunluğunda olup, 2000 Metresi beton kaplamalıdır. Yedek kanallar 54 Km uzunluğunda ve 5 Km si beton kaplamalıdır. Ana kanal üzerinde 19, yedek ve tahliye kanallarında 11 adet köprü mevcuttur. Ana kanal üzerinde 6 adet orifis yüklü piriz (ölçü tesisi) mevcuttur. Sulamada irtibatı, 17 Km uzunluğundaki telefon hattı sağlamaktadır.

Pompaj tesislerine 1956 yılında başlanmış olup, halen kısım kısım inşaatlarına devam olunmaktadır. Yeşilırmağın sağ ve sol sahilinde 11 adet pompa istasyonu bulunmaktadır. Bunların adı, takati ve debisi aşağıda gösterilmiştir.

TABLO : 36

AMASYA İLİ İLCELER İTİBARİYLE KÜLTÜR ARAZİSİNİN DAĞILIŞI

İLCESİ	KÜLTÜR ARAZİSİ							
	Tarla arazisi			Bağ	Meyvelik		Sebzelik	Yekûn kültür arazisi
	Kıraç Hektar	Sulu Hektar	Yekûn Hektar	Hektar	Hektar	Çeşitli meyva adedi	hektar	
Merkez	41.000	34.000	75.000	1500	2500	344.163	2500	81.500
Göynücek	15.000	9.000	24.000	400	50	18.655	250	24.700
Gümüşhacıköy	14.000	8.000	22.000	600	350	118.400	350	23.300
Merzifon	43.000	18.000	61.000	400	400	111.750	750	62.550
Suluova	21.000	12.000	33.000	100	200	15.435	150	33.450
Taşova	16.000	9.000	25.000	1000	500	127.455	1000	27.500
TOPLAM	150.000	90.000	240.000	4000	4000	735.858	5000	253.000

TABLO : 37

AMASYA İLİ TARLA ARAZİSİ NİN ÇİFTÇİ AİLELERİNE DAĞILIŞINI GÖSTERİR CETVEL

İLCESİ	Toplam Çiftçi Aile Sayısı	Topraksız aile sayısı	ARAZİYE SAHİP ÇİFTÇİ AİLE SAYISI 1-50 dekar	51-100 dekar	101-200 dekar	201-500 dekar	501-1000 dekar	1001-3000 dekar	3001-5000 dekar	Daha fazla dekar
Merkez	12000	1000	7600	2300	665	400	22	10	1	2
Göynücek	3651	350	2540	450	250	50	5	6	—	—
G. Hacıköy	6507	1200	4000	1027	250	30	—	—	—	—
Merzifon	6386	300	3000	2178	500	378	20	10	—	—
Suluova	2922	175	1400	626	450	250	10	10	1	—
Taşova	9298	1975	6800	421	85	17	—	—	—	—
Toplam	40764	5000	25340	7002	2200	1125	57	36	2	2

TABLO : 38

AMASYA İLİ ÇİFTÇİ AİLESİ SAYISI, NÜFUSU VE HER ÇİFTÇİ AİLESİNE İSABET EDEN ARAZİ MİKTARINI GÖSTERİR CETVEL

İLÇESİ	İlçenin merkeze mesafesi Km.	Köy Ad.	Çiftçi Aile sayısı	Topraksız Aile sayısı	BİR ÇİFTÇİ AİLESİNE İSABET EDEN KÜLTÜR ARAZİSİ Tarla Arazisi Dekar	Bağ-Bahçelik Sebzelik Dekar	Yekûn Kültür Arazisi Dk.
Merkez	—	97	12.000	1.000	62.5	5.4	67.9
Göynücek	44	40	3.651	350	65.7	1.9	67.6
G. Hacıköy	69	60	6.507	1.200	33.8	2.0	35.8
Merzifon	49	67	6.386	300	95.5	2.4	97.4
Suluova	25	42	2.922	175	112.9	1.5	114.4
Taşova	56	59	9.298	1.975	26.8	2.8	29.6
Toplam	—	365	40.764	5.000	58.8	3.2	62.0

TABLO : 42

ŞEKER PANCARI

Ekim ve üretimi bakımından Amasya İli'nin diğer iller arasındaki durumu

Pancar ziraatı yapılan ilin adı	Ekiliş Hektar	İstihsal Ton	Randuman Hektara Kg.	Üretim yönünden İllerin sırası	Randuman yönünden İllerin sırası
1 - Konya	12228	315510	25802	1 - AMASYA	1 - AMASYA
2 - AMASYA	8930	316397	35430	2 - Konya	2 - Tokat
3 - Tokat	8102	273443	33750	3 - Tokat	3 - Sakarya
4 - Eskişehir	7793	234844	30135	4 - Eskişehir	4 - Eskişehir
5 - Afyon	7763	161573	20813	5 - Sakarya	5 - Konya
6 - Sakarya	6984	212770	30469	6 - Afyon	6 - Kütahya
7 - Samsun	5810	118330	20366	7 - Kütahya	7 - Maraş
8 - Kırklareli	5613	66134	11782	8 - Samsun	8 - Afyon
9 - Kütahya	4941	120859	24460	9 - Maraş	9 - Samsun
10 - Maraş	4720	111174	23543	10 - Kırklareli	10 - Kırklareli

TABLO : 43

AFYON (Sakız)

Ekim ve üretimi bakımından Amasya İli'nin diğer iller arasındaki durumu

Afyon ziraatı yapılan ilin adı	Ekiliş Hektar	Sakız İstihsali Ton	Randuman Hektara Kg.	Üretim yönünden İllerin sırası	Randuman yönünden İllerin sırası
1 - A. Karahisar	9790	77	8	1 - A. Karahisar	1 - Kütahya
2 - Konya	3299	32	10	2 - Konya	2 - Burdur
3 - Bilecik	2946	11	4	3 - Denizli	3 - Konya
4 - Isparta	2872	23	10	4 - Isparta	4 - Isparta
5 - Denizli	2756	26	10	5 - Kütahya	5 - Denizli
6 - Uşak	2244	14	6	6 - Burdur	6 - A. Karahisar
7 - Manisa	2034	5	2	7 - Uşak	7 - Uşak
8 - Kütahya	1783	23	13	8 - Bilecik	8 - Eskişehir
9 - Balıkesir	1611	4	2	9 - Eskişehir	9 - AMASYA
10 - Eskişehir	1487	7	5	10 - AMASYA	10 - Tokat
11 - Burdur	1336	16	12	11 - Tokat	11 - Bilecik
12 - Malatya	1271	3	2	12 - Manisa	12 - Çorum
13 - AMASYA	1119	6	5	13 - Balıkesir	13 - Manisa
14 - Tokat	1112	6	5	14 - Malatya	14 - Balıkesir
15 - Çorum	724	3	4	15 - Çorum	15 - Malatya

TABLO : 44

AFYON (Tohum)

Ekim ve üretimi bakımından Amasya İli'nin diğer iller arasındaki durumu

Afyon ziraatı yapılan ilin adı	Ekiliş Hektar	Tohum İstihsali Ton	Randuman Hektara Kg.	Üretim yönünden İllerin sırası	Randuman yönünden İllerin sırası
1 - A. Karahisar	9790	6806	695	1 - A. Karahisar	1 - Kütahya
2 - Konya	3299	2204	668	2 - Konya	2 - A. Karahisar
3 - Bilecik	2946	552	187	3 - Kütahya	3 - Konya
4 - Isparta	2872	991	345	4 - Uşak	4 - Burdur
5 - Denizli	2756	1012	367	5 - Denizli	5 - Uşak
6 - Uşak	2244	1220	543	6 - Isparta	6 - Çorum
7 - Manisa	2034	804	395	7 - Burdur	7 - Eskişehir
8 - Kütahya	1783	1336	750	8 - Manisa	8 - Tokat
9 - Balıkesir	1611	682	423	9 - Balıkesir	9 - Balıkesir
10 - Eskişehir	1487	666	447	10 - Eskişehir	10 - Manisa
11 - Burdur	1336	887	664	11 - Bilecik	11 - Denizli
12 - Malatya	1271	117	92	12 - Tokat	12 - Isparta
13 - AMASYA	1119	250	223	13 - Çorum	13 - AMASYA
14 - Tokat	1112	485	436	14 - AMASYA	14 - Bilecik
15 - Çorum	724	325	448	15 - Malatya	15 - Malatya

TABLO : 45

KENEVİR (Lif)

Ekim ve üretimi bakımından Amasya İli'nin diğer iller arasındaki durumu

Kenevir ziraatı yapılan ilin adı	Ekiliş Hektar	İstihsal Lif Ton	Randuman Hektara Kg.	Üretim yönünden İllerin sırası	Randuman yönünden İllerin sırası
1 - İzmir	2550	1715	612	1 - Kastamonu	1 - Kastamonu
2 - Kastamonu	1858	2450	1319	2 - Urfa	2 - Urfa
3 - Urfa	1630	2020	1239	3 - İzmir	3 - Çorum
4 - Yozgat	1005	410	407	4 - Çorum	4 - Kütahya
5 - Çorum	490	531	1083	5 - AMASYA	5 - AMASYA
6 - AMASYA	488	511	1047	6 - Yozgat	6 - Samsun
7 - Ordu	450	225	500	7 - Samsun	7 - İzmir
8 - Samsun	400	320	800	8 - Kütahya	8 - Ordu
9 - Burdur	300	108	360	9 - Ordu	9 - Yozgat
10 - Kütahya	250	263	1052	10 - Burdur	10 - Burdur

TABLO : 46

KENEVİR (Tohum)

Ekim ve üretimi bakımından Amasya İli'nin diğer iller arasındaki durumu

Kenevir ziraatı yapılan ilin adı	Ekiliş Hektar	İstihsal Ton	Randuman Hektara Kg.	Üretim yönünden İllerin sırası	Randuman yönünden İllerin sırası
1 - İzmir	2550	2781	1091	1 - İzmir	1 - İzmir
2 - Kastamonu	1858	—	—	2 - Yozgat	2 - Kütahya
3 - Urfa	1630	131	80	3 - AMASYA	3 - AMASYA
4 - Yozgat	1005	660	656	4 - Çorum	4 - Yozgat
5 - Çorum	490	271	553	5 - Kütahya	5 - Çorum
6 - AMASYA	488	389	797	6 - Ordu	6 - Ordu
7 - Ordu	450	181	402	7 - Urfa	7 - Burdur
8 - Samsun	400	120	300	8 - Samsun	8 - Samsun
9 - Burdur	300	100	333	9 - Burdur	9 - Urfa
10 - Kütahya	250	220	880	10 - Kastamonu	10 - Kastamonu

TABLO : 47

E L M A

Ağaç sayıları, istihsal ve randuman bakımından Amasya ilinin diğer iller arasındaki durumu

İl adı	Elma ağaç sayısı	İstihsal Ton	Bir ağaca düşen kilo	İstihsal Bakımından İllerin sırası	Randuman yönünden İllerin sırası
1 - Niğde	2460000	51000	20	1 - Niğde	1 - Tokat
2 - Kastamonu	1333900	23610	20	2 - Tokat	2 - AMASYA
3 - Konya	1206248	18492	15	3 - Kastamonu	3 - Balıkesir
4 - Ankara	633800	13588	21	4 - Konya	4 - Kayseri
5 - Kayseri	582255	14010	24	5 - Kayseri	5 - Ankara
6 - Tokat	515400	33288	64	6 - Ankara	6 - Kütahya
7 - Sakarya	438500	4920	11	7 - AMASYA	7 - Niğde
8 - Isparta	393350	3940	10	8 - Kütahya	8 - Kastamonu
9 - Bursa	389170	4460	11	9 - Balıkesir	9 - Bolu
10 - Kütahya	381875	8262	21	10 - Bolu	10 - Konya
11 - Ordu	369474	2962	8	11 - Sakarya	11 - İçel
12 - Bolu	365346	5970	16	12 - Bursa	12 - Sakarya
13 - Zonguldak	362800	3150	8	13 - Isparta	13 - Bursa
14 - Kocaeli	362200	2002	6	14 - İçel	14 - Isparta
15 - AMASYA	296800	12762	43	15 - Zonguldak	15 - Giresun
16 - Giresun	272000	2605	10	16 - Ordu	16 - Ordu
17 - İçel	244250	3494	14	17 - Giresun	17 - Zonguldak
18 - Balıkesir	242932	6958	28	18 - Kocaeli	18 - Sinop
19 - Sinop	242800	1829	7	19 - Sinop	19 - Kocaeli
20 - Yozgat	240250	1060	4	20 - Yozgat	20 - Yozgat

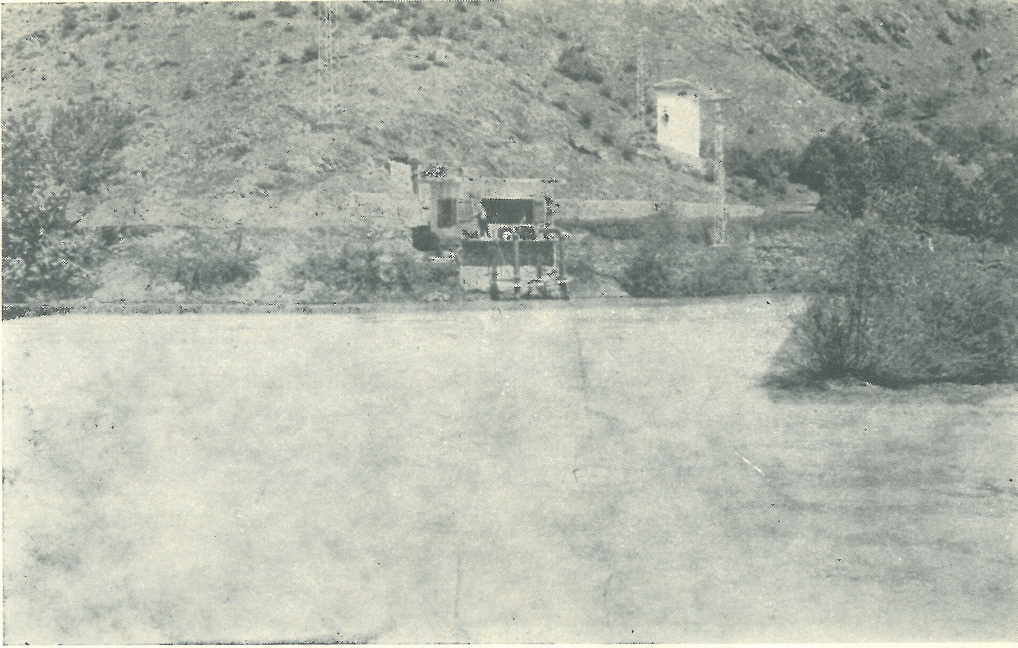
NOT : 1963 senesi İlkbaharında vukua gelen zamansız soğuklar sebebi ile o sene Amasya için normal bir mahsul senesi olmadığından 1962 senesi rakkamları ele alınarak kıyaslama yapılmıştır.

TABLO: 48

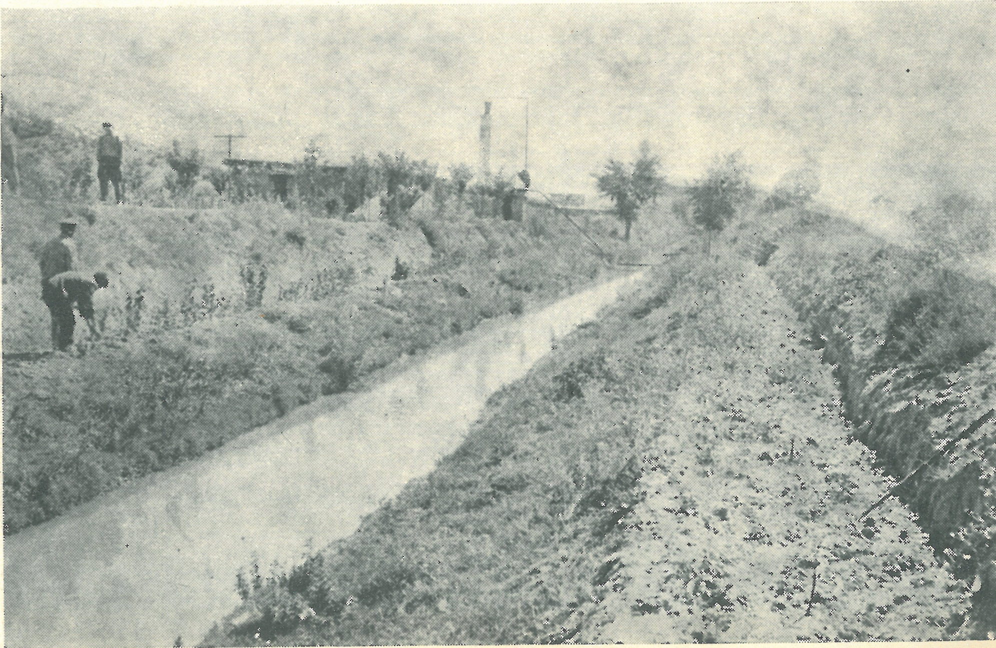
B U Ğ D A Y

Ekim ve üretimi bakımından Amasya İlinin diğer iller arasındaki durumu

Buğday ziraatı yapılan ilin adı	Ekiliş Hektar	İstihsal Ton	Randuman Hektara Kg.	Üretim yönünden İllerin sırası	Randuman yönünden İllerin sırası
1 -Konya	1070375	1677000	1566	1 - Konya	1 - Kırşehir
2 - Ankara	728889	1002200	1375	2 - Ankara	2 - Çorum
3 - Urfa	330000	476300	1443	3 - Urfa	3 - Konya
4 - Sivas	317460	327000	1030	4 - Çorum	4 - Maraş
5 - Yozgat	295350	295350	1000	5 - Sivas	5 - Mardin
6 - A. Karahisar	245000	276865	1130	6 - Kayseri	6 - Urfa
7 - Kayseri	222785	300750	1350	7 - Yozgat	7 - Eskişehir
8 - Çorum	209698	345000	1645	8 - A. Karahisar	8 - Tokat
9 - Mardin	172132	249140	1447	9 - Maraş	9 - Ankara
10 - Eskişehir	171945	240700	1400	10 - Mardin	10 - Manisa
11 - Maraş	168820	250000	1481	11 - Eskişehir	11 - Kayseri
12 - Niğde	159700	180000	1127	12 - Kırşehir	12 - AMASYA
13 - Kütahya	147642	180000	1219	13 - Niğde	13 - Nevşehir
14 - Adana	135650	135390	998	14 - Kütahya	14 - Antalya
15 - Tekirdağ	128400	93600	729	15 - Malatya	15 - İçel
16 - Kars	122410	124051	1013	16 - Tokat	16 - Malatya
17 - Malatya	117910	150000	1272	17 - Nevşehir	17 - Kütahya
18 - Diyarbakır	115024	138000	1199	18 - Diyarbakır	18 - Diyarbakır
19 - Edirne	109940	111860	1017	19 - Adana	19 - Balıkesir
20 - Tokat	107100	150000	1400	20 - Antalya	20 - A. Karahisar
21 - Kırşehir	106324	195000	1834	21 - Manisa	21 - Kastamonu
22 - Balıkesir	106007	122380	1154	22 - Kars	22 - Sivas
23 - Nevşehir	105880	141000	1331	23 - Balıkesir	23 - Niğde
24 - Antalya	100751	135415	1324	24 - AMASYA	24 - Edirne
25 - Kastamonu	97250	109935	1130	25 - Edirne	25 - Gaziantep
26 - Gaziantep	97220	106226	1103	26 - İçel	26 - Kars
27 - Manisa	91588	124094	1354	27 - Kastamonu	27 - Yozgat
28 - AMASYA	85000	113300	1332	28 - Gaziantep	28 - Adana
29 - İçel	84970	110000	1295	29 - Tekirdağ	29 - Muş
30 - Muş	83325	71600	859	30 - Muş	30 - Tekirdağ

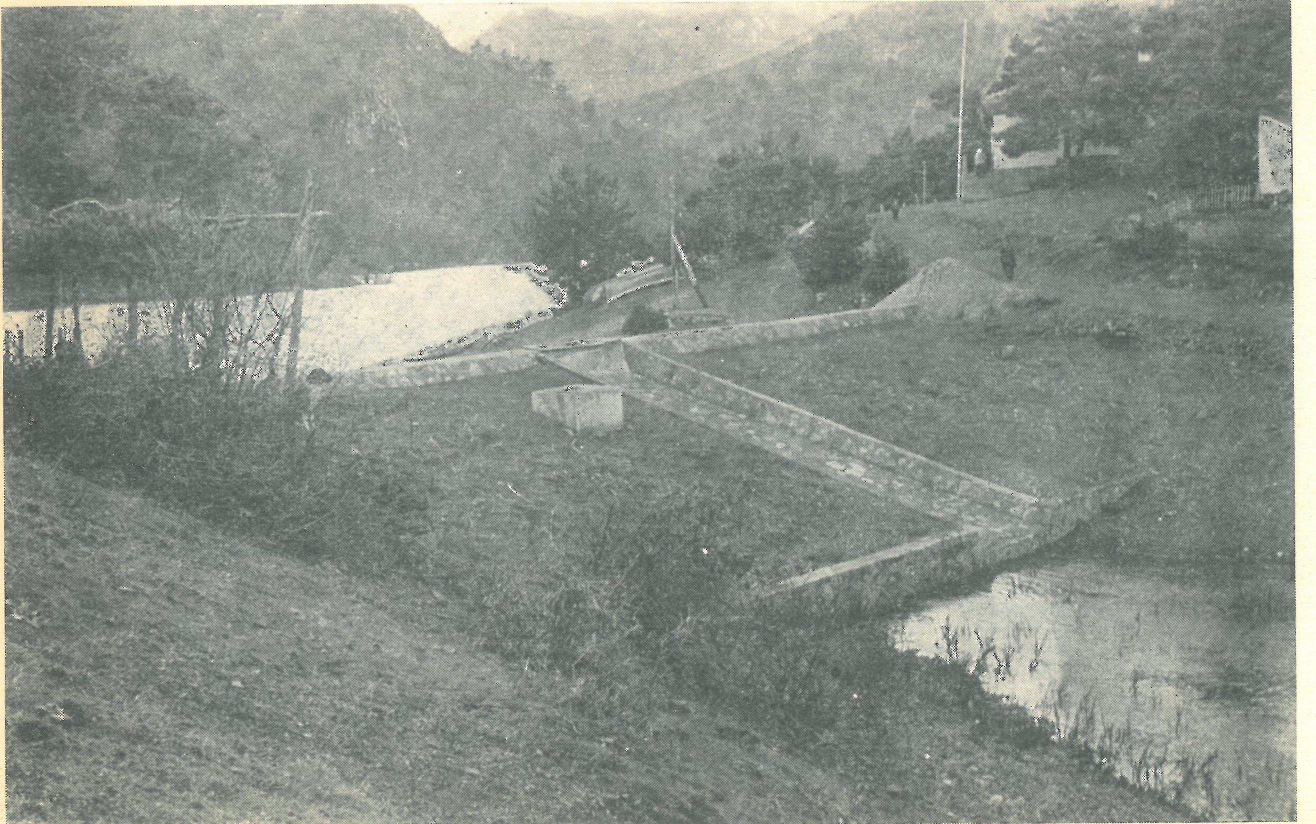
Kandolap Pompa Binası

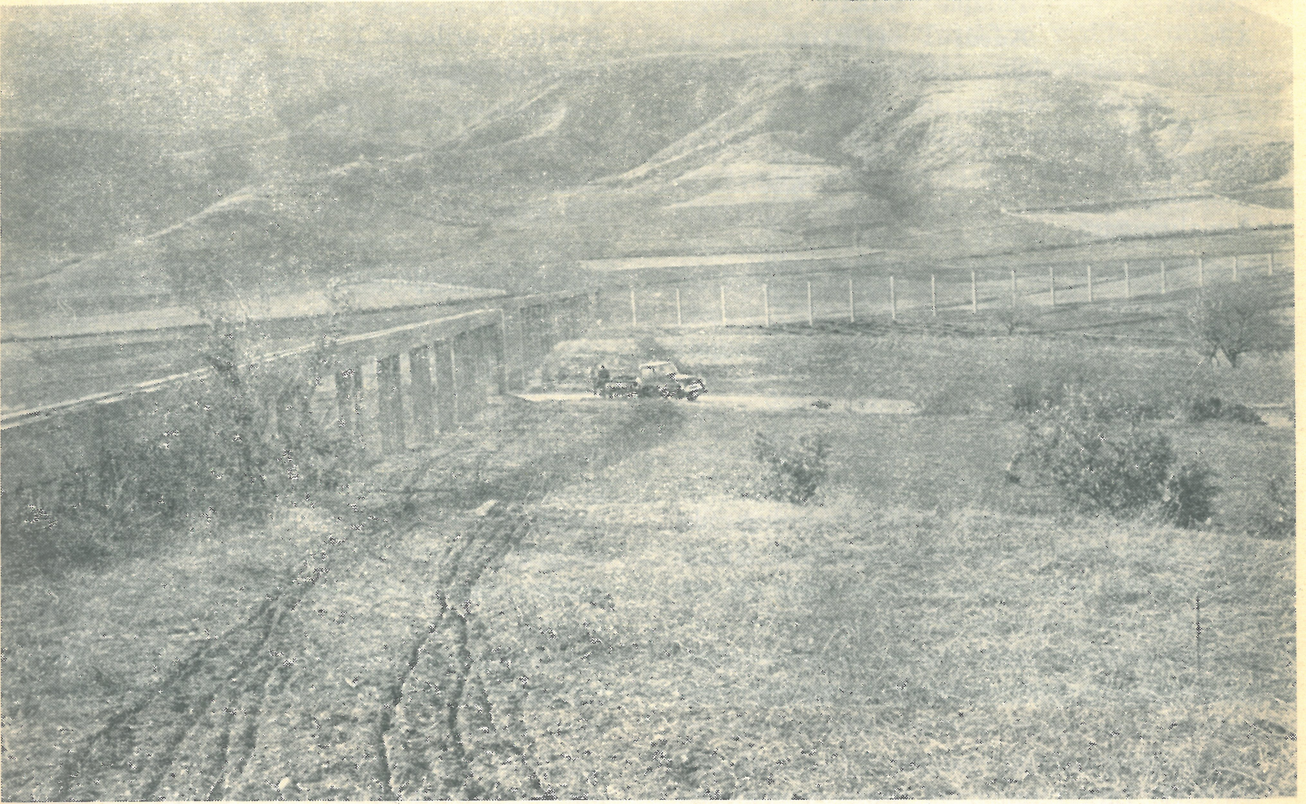
Sıraböcekhane - Ana Kanaldan Bir Görünüş

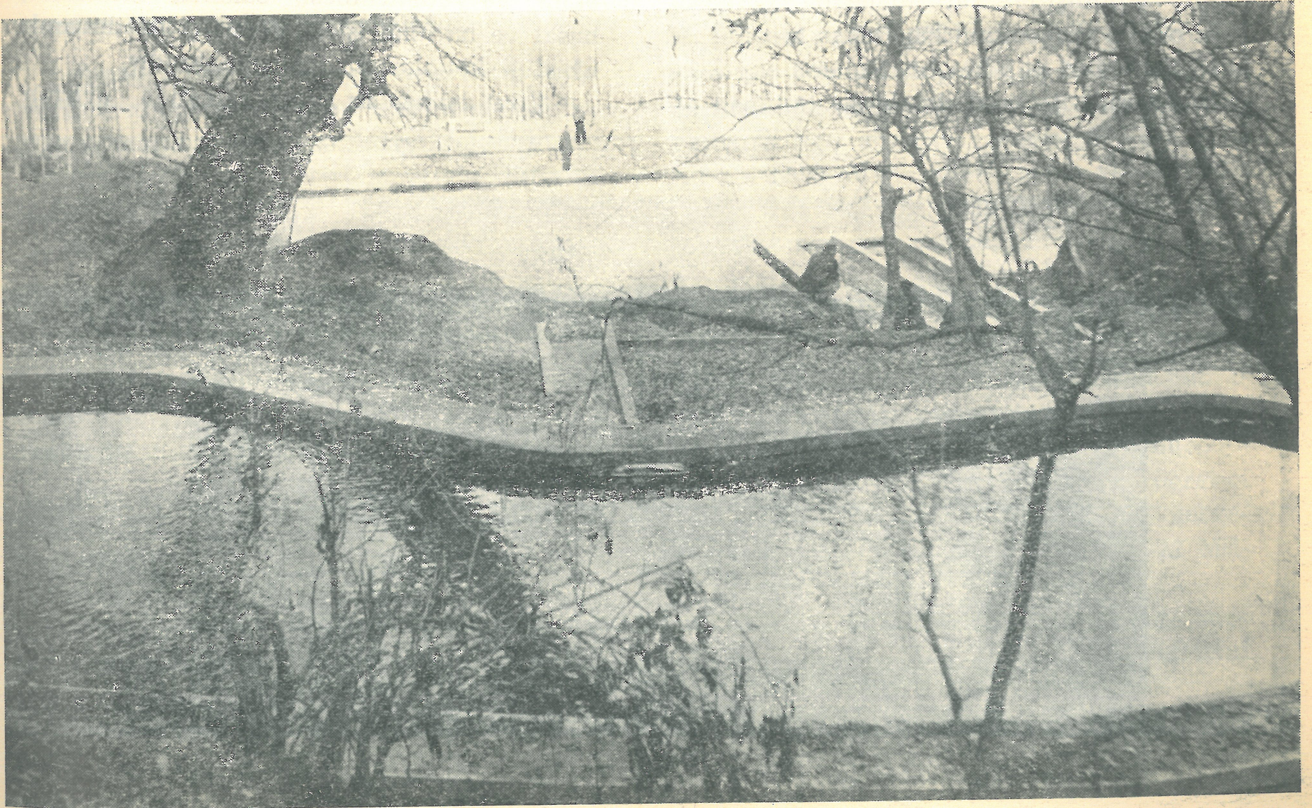
Borabay Gölü Onarım Projesi

Suluova - Yolpınar Köyü Sulama Tesisi

Taşova - Gölbeyli Köyü Sulama Tesisi

Gümüşhacıköy - Doluca Köyü Piknik Yeri Teknik Yardım Projesi

Pompa Adı	Pompa Adedi	Takati (HP)	Debisi
Drabot	1	32,5	100 Lt/Sn
Ayvasıl	2	86	160 "
Kandolap	2	65	200 "
Aynalımağara	1	27	90 "
İstasyon	2	54	140 "
Şeyhcui	2	197	130 "
Yazıbağları	1	32,5	100 "
Serçoban	3	65	220 "
Göllübağları	2	35	120 "
Saraycıklar	2	35	120 "
Yenice	2	108	140 "

Pompaj kanalları 35 Km uzunluğunda olup, tamamen beton kaplamalıdır. Kanal üzerinde 20 adet köprü, 1 adet sifon ve 15 Km. lik telefon şebekesi mevcuttur.

Amasya'da 1958 yılında kurulan Topraksu Ekip Başmühendisliği de toprak muhafaza, arazi ıslahı ve zirai sulama sahalarında çalışmalarda bulunmuştur. Bedeli 6.615.000 Lirayı bulan 46 proje gerçekleştirilmiş ve 18.750 Dekar araziye sulama suyu temin edilmiştir. Yatırım bedeli 1.344.000 Lira olan 5 proje ile 3.300 Dekar arazide ıslah çalışmaları yapılmıştır. Sulama suyu temin maksadı ile kredi talebinde bulunan 44 çiftçiye 1.161.000 Lira tutarında Topraksu Kredisi verilerek 2.793 Dekar arazinin sulanması sağlanmıştır. Topraksu çalışmaları arasında en önde yer alan projeler, 1.500.000 M3 kapasiteli Merzifon - Alala rezervuarı, Taşova - Gölbeyli köyü sulama tesisi, 550.000 M3 kapasiteli Suluova - Kolay rezervuarı, Yolpınar köyü sulama tesisi ve Borabay gölü onarım projesidir.

d. Tarım Çalışmaları :

(1) Tarla Çalışmaları :

Amasya İl'i Kuzey Anadolu ile Orta Anadolu arasında geçit bir bölge teşkil ettiğinden, hem kurak hem de nemli bölgelerin çeşitli toprak kültürlerini en üstün vasıfları ile yetiştirmektedir. İl'in zirai mahsullerden yıllık geliri 240.000.000 Lira olup bunun 130 Milyon Lirası hububattan, 100 Milyon Lirası şeker pancarı, tütün, kenevir gibi sınai bitkilerden, 10 Milyon Lirası da bakliyat ve diğer mahsullerden sağlanmaktadır.

Zirai istihsalâtın arttırılması gayesi ile; ilmi metodlara uygun tarzda toprak ihzarı, sun'î gübre kullanılması, sertifikalı tohum ekim ve yetiştirilmesi, sulama, mücadele, hasat ve harman işlerinde çiftçi ile devamlı işbirliği konularında çalışılmaktadır.

Zirai istihsalâtı kısa zamanda artıran

Merzifon-Alala Rezervuarından Bir Görünüş

faktörlerin başında gübre, iyi cins tohumluk ve su gelmektedir.

Çiftçimiz, Teknik Tarım Teşkilâtı tarafından yapılagelen çeşitli demonstrasyon ve teşvikler neticesi, kimyevi gübrelerin faydasını ve istihsalin artışındaki direkt tesirini görmüş, anlamış durumdadır. Daha 4-5 yıl önce, ilde yılda 450 Ton kimyevi gübre kullanılırken, bu gün yıllık gübre istihlâki 15.000 Tonun üstündedir.

İslâh edilmiş iyi cins tohumlukların ektirilmesi, tohumluğun bir proğram dahilinde değiştirilmesi hususlarına itina edilmektedir. İlimizde ortalama olarak yılda 12.000 Ton tohumluk ekilmektedir. İslâh edilmiş sertifikalı tohumluklar safiyet ve genetik vasıflarını 5 yıl muhafaza edebilmektedir. Yılda peşin bedelli, kredili ve 5254 Sayılı Kanuna göre 2.400 Ton tohumluğun çiftçiye intikal ettirilmesi proğramlaştırılmış bulunmaktadır.

Sulama mevzuunda da son yıllarda hızlı bir gelişme olmuş, sulanan sahaların artışı yanında, teknik esaslara göre sulama işleri de düzene girmiştir.

(2) Bağ - Bahçe Çalışmaları :

Amasya bağ - bahçe kültürleri itibariyle yurdumuzun en zengin illerinden biridir. Dar sahalardan esaslı istifadeyi mümkün kılan ve küçük işletmeler suretiyle iktisadi kalkınma imkânlarını sağlayan bağ ve bahçe ziraati, Amasya'da çok şümullü bir mânâ ve maziye sahiptir.

İl arazisinin 13.000 Hektarı bağ-bahçe ziraatına ayrılmıştır. Bunun 4.000 Hektarını bağ sahası, 4.000 Hektarını meyvelikler ve 5.000 Hektarını da sebze sahaları teşkil etmektedir.

İlde üzüm kültürleri pek eskidir. Bağcılığın tarihi, Anadolu'nun en eski medeniyetini yaratan Eti'lere kadar gitmektedir. Bir çok vadi ve güneye müteveccih dağ yamaçları üzüm mıntıkalarını teşkil etmektedir. Bu güne kadar modern şekilde 7.500 Dönüm yeni bağ tesis ettirilmiştir. Yıllık üzüm istihsali ortalama olarak 8.000 Tona ulaşmakta, müstahsil yılda 4-5 Milyon Lira kazanç sağlamaktadır.

Amasya aynı zamanda feyizli ve zengin bir meyve memleketidir. Evvelce daha ziyade Yeişlırmak ve Tersakan vadileri mikroklimatik bölgelerinde toplanmış bulunan meyve bahçeleri; bu gün meyveciliğe aynı derecede müsait Deliçay vadisindeki köylere, Taşova ilcesinin (Ilıca, Tekke, Elmakırı, Dörtyol, Bidevi, Destek, Gölbeyli, Kozluca, Alpaslan, Çaydibi) köylerine, Merzifon ilce merkezi ile Türnük ve Alıcık Bucakları bölgesine, Gümüşhacıköy ilcesinin Merkez ve Hamamözü dolaylarına, Suluova ilcesinin merkezi ile (Salucu, Çayüstü, Dereköy, Hakala) köylerine kadar genişlemiş bulunmaktadır. Bu güne kadar 479.432 fidan tevzi edilmiş, bunların dikim ve bakımına aralıksız nezaret olunmuş ve böylece 25.311 Dekara ulaşan meyvelikler meydana getirilmiştir. Bir yandan yeni ve modern meyvelikler tesis edilirken, öte yandan da eski meyveliklerin imar ve ıslahına çalışılmaktadır. Meyvecilikten müstahsil yılda 25.000.000 lira kazanç sağlamaktadır.

Amasya ili sebzecilik bakımından da büyük bir inkişaf göstermektedir. Yıllarca önce sebzecilik daha ziyade Merkez ilce civarındaki köy ve mevkilere inhisar ederken, bu gün sebze yetiştirilmiyen köy hemen hemen hiç kalmamıştır. Son 10-15 yıl içerisinde turfanda sebzecilik ve hususi ile domates yetiştiriciliği sür'atle gelişmiştir. Bu gün 2.000 - 2.500 çiftçi ailesi sıcak ve mutedil yastıklarda fide yetiştirerek domates, patlıcan ve biber gibi mahsulleri Mersin, Tarsus ve civarı istihsal bölgelerinden sonra piyasaya arz ederek iyi kazanç sağlamaktadırlar. Ayrıca, sebzecilikte iyi tohum elde edilmesi, çiftlik gübresine ilâveten çeşitli fenni gübrelerin kullanılması, münavebe, sulama ve bakım, çeşitli hastalık ve haşerelerle mücadele konularında çiftçiyi uyarıcı ve öğretici çalışmalar yapılmaktadır. Halen ilin sebzecilik geliri, yılda ortalama olarak 20-22 Milyon Lira arasındadır.

Teknik Tarım Teşkilâtının bağ-bahçe mevzuundaki çalışmalarının ana hedeflerini şu suretle özetlemek mümkündür:

— İklim, toprak ve sulama imkânları müsait görülen yerlerde yeni meyvelikler tesisi.
— Eski bağ ve bahçelerin modern hale

Örnek ilâçlama yapılmış sıhhatli elmalar

İlâçlanmış elmalar tetkik edilirken

Örnek ilâçlamaya tabi tutulan bir saha

Amasya şeftaliciliği seneden seneye gelişmektedir

getirilmesi.

— Tetkik gezileri kurslar, demonstrasyon ve teşvik müsabakaları, mektup, broşür, afişlerle müstahsilin teknik bilgilerinin artırılması.
— İklim bakımından müsait ve umumi ziraate uygun olmıyan yamaç arazilerin bağ haline getirilmesi.
— İyi fidan, iyi sebze tohumu ve iyi bağ çubuğu temini ile mahsullerin standart hale getirilmesi.
— Müstahsilin kooperatifleşmesinin sağlanması, dış pazarlara meyve ve sebze ihracının sağlanması.

(3) Çayır ve Mer'a Çalışmaları :

İl arazisinin takriben 56.000 Hektarını tabii ve sun'i çayır ve mer'alar teşkil etmektedir. Mer'alar hayvan başına yeterli değildir. Köy orta malı mer'alar; ağır otlatma, erken otlatma ve tarla haline getirme gibi sebeplerle hayvanları besliyemez duruma düşmüştür. Eskiden il arazisinin % 35 inden fazlasını mer'a arazisi teşkil ederken, ziraatın makinalaşması sebebiyle istihsal sahaları genişlemiş ve binnetice mer'a arazisi tarla haline getirilerek, 56.000 Hektara düşmüştür.

Teknik Tarım Teşkilâtının bu konudaki çalışmalarının ana hedefleri şunlardır:

— Köy orta malı arazilerde toplu yoncalık ve korungalık tesisi.
— Köylerde şahıs arazilerinde yem bitkileri ziraatini teşvik gayesi ile demonstrasyonlar yapılması.
— Münavebeli yem bitkileri ziraatini teşvik.
— Mevcut köy orta malı çayır ve mer'aların amenajman yolu ile ıslahı.
— Köy mer'aları içerisinde sıvat (hayvan suluğu) tesisi.

Son yıllarda 3.800 Dekar mer'a ıslah edilmiş, 2.800 Dekar mer'anın bakımı yapılmış, 6.675 Dekar yoncalık, 400 Dekar korungalık, 7.150 Dekar fiğ tesis edilmiş, 115 adet sıvat inşa olunmuştur.

(4) Makine Çalışmaları :

Tarımsal faaliyetlerin amacı olan bol miktarda, kaliteli ve aynı zamanda ucuz zirai mahsullerin elde edilebilmesi modern agroteknik vasıtaların kullanılabilmesi imkânlarına bağlı bulunduğundan, 1949 yılından itibaren yurdumuza çeşitli ziraat makinaları ve traktör ithal edilerek ziraatin makinalaşmasına fiilen başlanmıştır. İlimiz çiftçileri de ziraatin makinalaştırılması hareketine karşı büyük ilgi göstermişlerdir. Muvaffakiyetle kullanılan makinalar sayesinde istihsal sahaları genişlemiş, ayrıca toprak ihzarı, sulama, gübreleme tekniği ile bilhassa toprağın hikemi vasıflarının düzeltilmesi, verimin çoğaltılması, toprak hayatiyetinin artırılması, nebatların epidemik hastalıklardan korunması gibi büyük faideler sağlayan münavebenin iyi organize edilmesi mümkün olmuştur. Böylelikle ilimizde tarım alanında büyük bir kalkınma olmuştur.

1948 yılında sadece 7 adet olan ilimizdeki traktör sayısı, her yıl artarak bu gün 1.018 e yükselmiştir. Bu sayede; 1949 yılında 92.143 Hektar olan tarla mahsulleri ekim sahası % 158 artış kaydederek 146.288 Hektara ulaşmış, 161.204 Ton olan tarla kültürleri istihsalâtı yekûnu da % 334 artışla 538.358 Tona yükselmiştir. Dönüme ortalama 175 Kg. olan tarla mahsulleri verim ortalaması da, endüstri bitkileri dahil, % 333 artarak 584 kg.a çıkmıştır.

Bu değerler makinanın ziraate tatbikinin sadece istihsal sahalarının genişletilmesi suretiyle değil, aynı zamanda toprak hazırlama, ekim, bakım, hasat-harman gibi çeşitli ziraat hizmetlerinin daha düzenli yapılarak beher dönümden alınan mahsul miktarının artışında da ziyadesiyle müessir olduğunun açık bir ifadesidir.

Bir yandan öküz ve manda yerine beygirin ikamesine ve çiftçinin hayvanla çekilir modern küçük çiftçi ekipmanları ile teçhizine çalışılmakta, bir yandan da çiftilerimizin makinalı rasyonel ziraat işletmeleri kurmalarına yardım edilmektedir. Bu gün ilde traktör sayısı 1000 i aşmakta, hayvanla çeklir pulluk sayısı 25.000 e ulaşmakta, buna mukabil karasaban sayısı sür'atle azalmaktadır.

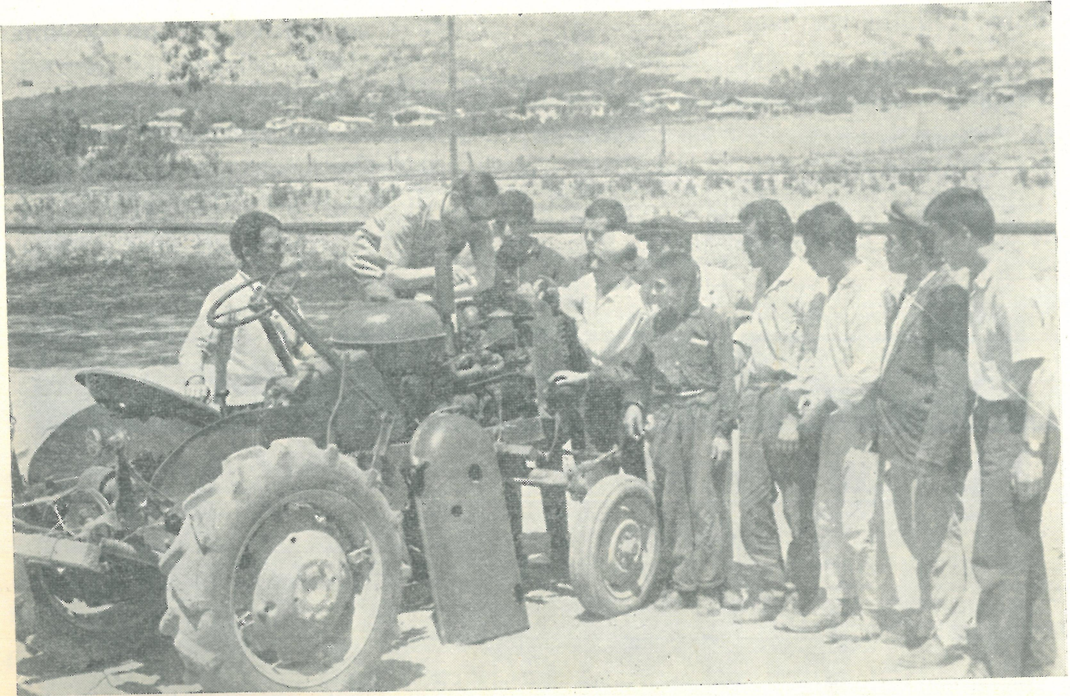
Mer'a ıslahı ile ilgili bir demonstrasyon

Kimyevi gübre demonstras yonuna ait tarla günü

Antep Fıstığı Aşısı Çalışmaları

Traktör kullanma ve bakım kursu çalışmaları

AMASYA İLİ

MAKİNA VE HAYVANLA ÇALIŞIR ZİRAAT ALETLERİ VARLIĞI İLE ÇİFTTE KULLANILAN HAYVANLARI GÖSTERİR CETVEL

TABLO : 50

ALET VE MAKİNALAR	İLCELER İSİMLERİ						
	Merkez	Göynücek	G.Hacıköy	Merzifon	Suluova	Taşova	Toplam
TRAKTÖR	223	84	52	251	256	152	1018
Biçer-Döver	42	11	—	47	42	—	142
Traktör Pulluğu	232	89	57	252	267	154	1051
Traktör Mibzeri	42	10	5	35	41	6	139
DİSKARO	129	36	32	160	170	72	599
Motopomp	156	25	54	40	25	21	321
Karasaban	6000	4520	2910	3012	1010	6852	24304
Her çeşit Hayvan Pulluğu	9675	2910	1980	3875	1450	4485	24375
" Mibzeri	75	4	3	20	17	2	121
Orak Makinası	15	—	6	6	7	—	34
SELEKTÖR	17	5	7	11	10	6	56
ÇİFT HAYVANI							
At, Kısrak ve Katır	2100	1600	750	378	810	250	5888
ÖKÜZ	8300	6300	4600	5500	920	12750	38370
Manda	1100	1200	500	500	356	900	4556

Makinalı ziraatin muvaffak olmasının lüzumlu faktörlerinden birisi de bu alet ve makinaların ömürlerini uzatacak ve tamir masraflarını azaltacak bakım usullerini tatbik etmek ve bu mevzuda çiftçinin teknik bilgilerini artırabilmektir. Bu maksatla çiftçi elinde bulunan makinalar devamlı olarak kontrol edilmekte, çiftçi ve makinistlere gerekli teknik bilgiler verilmektedir. Bu gaye ile 1951 yılından bu yana makinaların kesif bulunduğu bölgelerde traktör sahipleri ile makinist ve sürücüler için yatılı ve yatısız, kısa ve uzun vadeli halk kursları açılmaktadır. Açılan bu kurslardan bu güne kadar 2.212 kursiyer mezun olmuştur.

Tohumlukların temizlenmesi ve ilâçlanması da önemli çalışmalar arasındadır. Tohum temizleme evlerinde çiftçinin tohumluğu parasız olarak temizlenmekte ve ilâçlanmaktadır. İlde 56 adet tohum temizleme ve ilâçlama makinesi (selektör) bulunmakta, yılda ortalama 9 - 10.000 Ton çiftçi tohumluğu selektörden geçirilmekte ve ilâçlanmaktadır. Bu miktar ilde ekilen 12.000 Ton tohumluğun % 83.3 üne tekabül etmektedir.

(5) 4-K Çalışmaları :

10-18 yaşları arasındaki kız ve erkek çiftçi çocuklarını, yarının önder çitçileri ve iyi ev kadınları olarak yetiştirmek, ziraat ve ev hayatını geliştirmek, bilgili ve iyi ahlâklı vatandaşlar yetiştirmek, ailede refahı ve milli ekonomide gelişmeyi sağlamak, köyü güzelleştirmek, ele alınacak toplum projeleri vasıtasıyla imece ve salma geleneğinin kuvvetlendirilmesini sağlamak gayesi ile 1958 yılında ilin 2 köyünde 4-K Kulübü kurulmuştur. 1967 yılında kulüp adedi 9 a yükselmiştir. 9 Kulüpte 204 kız ve 221 erkek olmak üzere 425 üye tavukçuluk, meyvecilik, sebzecilik, buzağı-dana besleme, kuzu-koyun besleme, arıcılık ve dikiş giyim projelerinde çalışmalara katılmışlar ve bunlardan 162 kız ve 173 erkek olmak üzere 335 üye başarı sağlamışlardır.

(6) Tarım Yayını :

1967 yılında 4-K, Ziraat Sanatları, Bağ-Bahçe ,Tarla Ziraati, Ziraat Makinaları ve Ev Ekonomisi konularında kısa süreli 40 kurs açılmış, bu kurslara 1.350 çiftçi iştirak etmiştir. Ayrıca 45 gün süreli ve yatılı traktör kullanma ve bakım kursu yapılmıştır. Bu kursa 57 çiftçi iştirak etmiştir. 1967 yılında kiraz, elma ve 4-K sergisi olmak üzere 3 sergi açılmıştır. Kiraz, elma, kendir ve bamya müsabakası yapılmış ve bu müsabakalara 122 müstahsil katılmıştır. Muhtelif köyde 420 çiftçiye 6 adet sinema filmi, 3 köyde 90 çiftçiye projeksiyonla 3 seri slayt gösterilmiştir. 2000 adet sirküler bastırılıp çiftçilere dağıtılmıştır. 4.157 adet kitap ve broşür, 530 adet Tarım Postası Gazetesi, 140 adet haber bülteni dağıtılmıştır. Çiftçiye Öğüt adlı broşürden 7.200 adet tevzi edilmiştir. Muhtelif konularda 160 demonstrasyon yapılmış ve bunlara 1.250 çiftçi katılmıştır.

e. Ziraî Mücadele Çalışmaları :

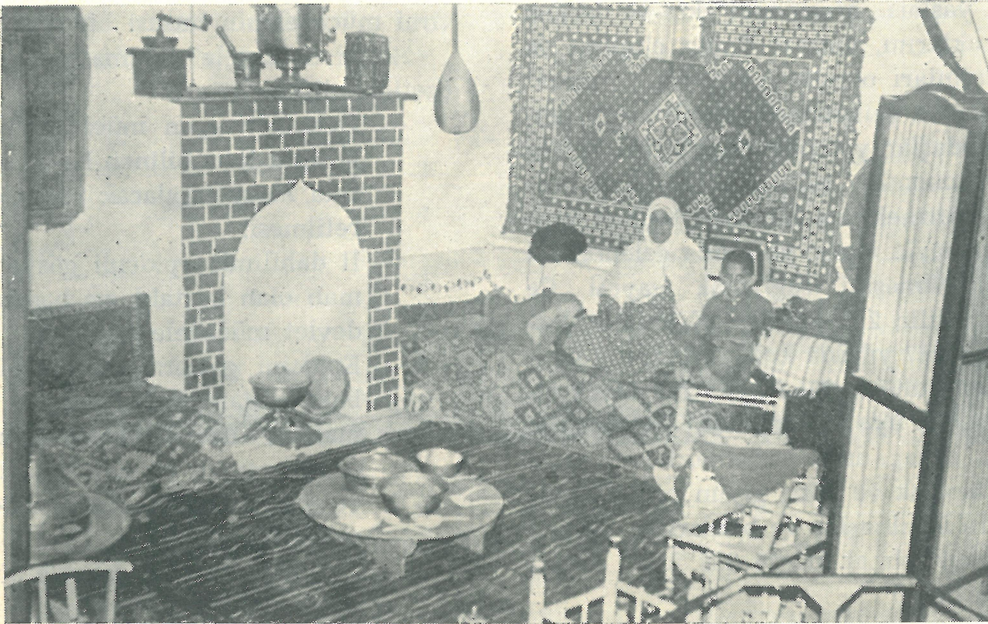
Ziraatte bol ve bereketli mahsul idraki, sadece toprak işlemesi ekim, dikim, gübreleme ve sulama işlerinin noksansız olarak yapılmasına bağlı değildir. Bunların yanında mahsulâta çeşitli devrelerinde zararlar veren çeşit çeşit hastalık ve haşarat ile de mücadele lâzımdır. Bütün geçimini mahdut toprak gelirinden bekliyen ilimiz halkı için ziraî mücadelenin hususi bir önemi vardır.

Ziraî mücadele çalışmalarını şu şekilde özetliyebiliriz:

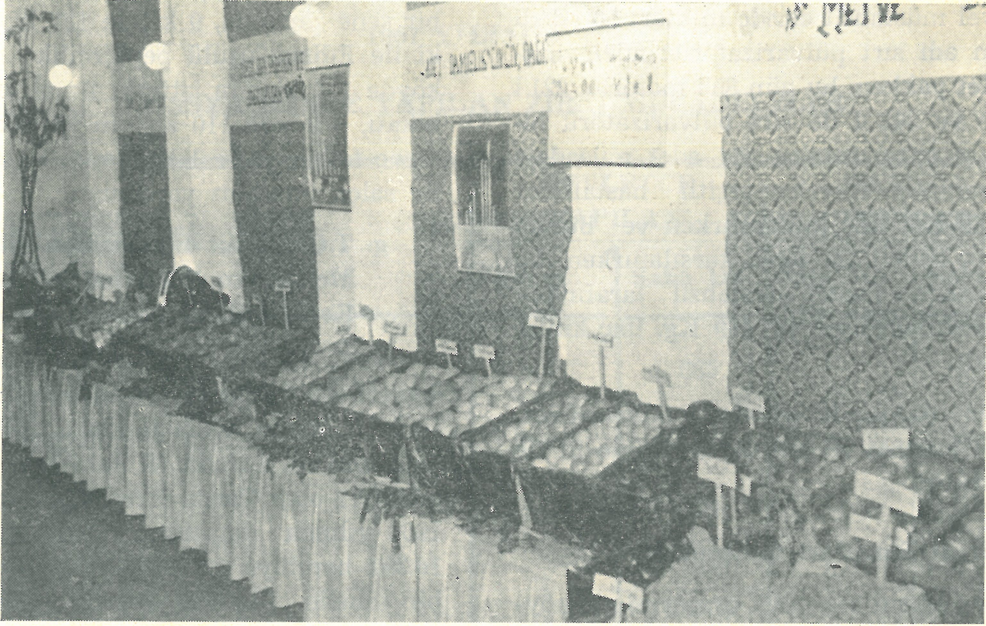
- — Demonstrasyon mücadelesi. Mücadele metodları bilinen hastalık ve haşarata karşı yapılacak mücadelenin öğretilmesi.
- — İl dahilinde epidemi göstermesi ihtimali olan hastalık ve haşarata karşı devlet mücadelesi.
- — Epidemi göstermiyen ve biyolojileri bakımından mücadeleleri kısa ve mahdut devrelerde yapılması icap eden hastalık ve haşarata karşı, ilâç ve âlet yardımı suretiyle devlet mücadelesi.
- — Öğretilen usul dairesinde bizzat müstahsil tarafından yapılan mücadele. Müstahsile mücadele metodları, mücadele ilâçları düzenlenen demonstrasyon ve tarla günlerinde öğretilmektedir.

4-K Sergisinden bir köşe

Ziraat Sergisinde Köy Odası köşesi

Ziraat Sergisinden resimler

Müstahsilin mücadeleye iştirak payı gün geçtikçe artmakta ve güçlenmektedir. 8-10 sene evvel müstahsil elinde miktarı 50 adedi geçmiyen adi sırt pülvarizatörlerinden başka bir âlet yokken, bu gün 85 i motorlu, 221 i atomizör ve 348 i de sırt pülvarizatörü olmak üzere çiftçi cem'an 654 adet mücadele âletine sahiptir. Evvelce çeşitli hastalıklar için 81.789 Kg. ilâç kullanılırken ve bunun % 60 ının bedeli Devletçe karşılanırken, bu gün ekserisinin bedeli müstahsil tarafından karşılanmak suretiyle 198.409 Kg. ilâç kullanılmaktadır

İlimiz dahilinde yapılan mücadeleler, mücadele konusu ve miktarları Tablo 51 de gösterilmiştir.

f. Ziraat Sanatları Çalışmaları :

Esasen ziraat sanatları çerçevesinde köylerde tereyağı, yoğurt, peynir, reçel, marmelât, pekmez, tarhana, salça, turşu ve çeşitli el örgüleri basit usullerle ve nüveler halinde mevcut bulunmaktadır. Bu çalışmaların tekniğe ve sağlık kurallarına uymasını sağlamak, sahasını genişletmek problemi mevcuttur. Bu problemin hallinde demonstrasyonlardan faydalanılmaktadır. Geçen bir sene zarfında, 9 köyde 137 kişinin iştiraki ile Edirne usulü peynircilik tatbikatı, 8 köyde 120 kişinin iştiraki ile el örgüsü tatbikatı, 8 köyde 110 kişinin iştiraki ile konserve tatbikatı ve 1 köyde 25 kişinin iştiraki ile salça tatbikatı yapılmıştır.

g. T.C. Ziraat Bankası'nın Amasya İli Merkez ve İlcelerindeki Tarımsal Kredi Plâsmanları :

T. C. Ziraat Bankası'nın Amasya'daki Şubesi ile 5 ilcedeki Ajanslarının 1966 yılında dağıttığı kredi miktarı, 26.383 borçluya 22.526.861 Liradır. İl dahilinde mevcut ve adedi 12 olan Tarım Kredi Kooperatiflerinin 1966 yılında dağıttığı kredi miktarı ise, 16.392 borçluya 13.570.943 Liradır. Böylece bir senede ilimizde dağıtılan zirai kredi toplamı, 42.775 borçluya 36.097.804 liraya baliğ olmuştur. Ziraat Bankası'nın ve Tarım Kredi Kooperatiflerinin, 1964 ilâ 1966 yıllarında çiftçiye verdikleri nakdî ve aynî kredi miktarları 52 Numaralı Tabloda gösterilmiştir.

Bamya Müsabakasından Bir Görünüş

TABLO : 51

1967 YILINDA

AMASYA İLİNDE YAPILAN ZİRAİ MÜCADELELER

MÜCADELENİN ÇEŞİDİ	DEVLETÇE YAPILAN		HALKÇA YAPILAN	
	Ağaç A.	Saha Dk.	Ağaç A.	Saha Dk.
Mavi küf	—	685	—	—
Tütün Piseronu	—	—	—	3600
Mercimek Biti	—	180	—	400
Ekin Sülüğü (Lema)	—	70	—	100
FARE	—	20560	—	—
Yabancı Ot	—	9885	—	28550
Tohum İlâçlama	—	10000	—	150
Elma İç Kurdu	1150	—	42000	—
Kara Leke	1150	—	42000	—
Kırmızı Örümcek	1150	—	42000	—
Elma Ağ Kurdu	19551	—	9000	—
Kiraz Sineği	1350	—	5750	—
Domates Mildiyösü	—	9	—	500
Bağ Mildiyösü	—	280	—	3017
Bağ Küllemesi	—	280	—	13700
Ekin Kambur Böceği	—	140	—	160
Yaprak Kıvrıklığı	—	—	51110	—
Tarlada Mavi Küf	—	28	—	1650
Muzar Hayvan (Domuz) : 2901 adet				

B. HAYVANCILIK :

a. Genel Bilgiler :

İl'in iktisadi hayatında hayvancılık önemli bir yer tutmaktadır. Bölgede hüküm süren kara ikliminin müsait oluşu, bitki örtüsünün de uygun bulunuşu hayvancılığın ve bilhassa küçükbaş hayvancılığın gelişimi için son derece elverişli bir ortam yaratmaktadır. Son yıllarda mer'aların sürülmesi ile takip edilen ziraî düzensizlik, hayvancılığın gelişmesine mühim ölçüde mâni olmuştur. Buna mukabil, şeker fabrikasının kurulmasından bu tarafa pancar küspesinden istifade neticesi, besicilik büyük ölçüde gelişmiş bulunmaktadır.

İl dahilinde 270.881 baş koyun, 198.918 baş kıl keçi, 13.948 baş tiftik keçi, 171.419 baş sığır, 36.151 baş manda, 16.540 baş at, 1.032 baş katır ve 34.357 baş merkep mevcuttur.

b. Amasya'da Hayvancılığın Bu Günkü Durumu :

İl hayvancılığını yayla ve mer'a hayvancılığı karakterize etmektedir. Bu arada, pancar küspesinden istifade edilerek besicilik de önemli bir yer kazanmış bulunmaktadır. İl dahilindeki bütün hayvan ırkları belirli istikâmetlerde yetiştirilmiş ırklar olmayıp, bakım, beslenme ve barınma şartları da ilkeldir.

aa. Hayvan Yetiştiriciliği :

(1) Sığır Yetiştiriciliği :

Sığır, ilin hayvan populasyonunda üçüncü sırayı işgal etmektedir. Hakim ırk yerlikaradır. Yer yer doğu kırmızısı ile Montafon ve bunların melezleri mevcuttur. Köy Bütçelerinden toplanan damızlık boğa paraları ile Köy Birlikleri kurulmuştur. 1938 yılında kurulup 1945 yılına kadar devam eden bu birlikler ilin muhtelif yerlerinde 30 a yakın boğa bakım durağı tesis etmiş ve sığır ırkının ıslahında oldukça müsbet hizmetlerde bulunmuştur. İlde doğu kırmızı sığır ırkının yerleşmesinde bu Birliklerin tesiri olmuştur. Sığır yetiştiriciliği bakımından en mühim problem, jersey melezleme faaliyetine bir an evvel başlanabilmesidir.

Sığırcılığın ilimizde kaydetiği en büyük inkişaf besiciliktir. 1964 yılında besicilik proğramına dahil edilen ilimizde, Amasya Şeker Fabrikasının da kurulmasından bu tarafa, sığır besiciliği süratle genişlemiş ve Merkez ilcesi ile Suluova, Merzifon ilcelerinde büyük bir ekonomik etken olmuştur. Ziraat Bankasından besicilere dağıtılan plâsman 1.500.000 lirayı bulmuştur.

(2) Koyun Yetiştiriciliği :

İlin hayvan populasyonu içinde miktar itibariyle koyun başta gelmektedir. Hâkim ırk sıra ile; karayaka, akkaraman, karagül ve heriktir. Köy sürüleri çok küçük ünitelere bölünmüş durumdadır. 200-300 mevcutlu koyun sürüsü bulunan yetiştirici pek mahduttur. Son yıllarda ziraatın makinalaşması ve toprak ürünlerinin değer bulması neticesi mer'aların azalması, etkisini bilhassa koyunculukta göstermiştir. Bu yüzden koyun mevcudu azalmış, küçük ünitelere bölünmüştür.

İlde göçer hareketi yoktur. Fakat kurak yaz aylarında yetiştiriciler ot bakımından daha elverişli olan yaylalara çıkmaktadırlar. Yayla mevsimi, şartların müsaadesine göre Kasım ayı sonlarına kadar devam eder.

İlde bu güne kadar koyunculuğun ıslahını hedef tutan bir çalışma yapılmamıştır.

(3) Keçi Yetiştiriciliği :

212.866 mevcudu ile keçi, ilin hayvan topluluğu arasında ikinci sırayı işgâl etmektedir. Bunun pek azı (13.948 i) tiftik keçisidir. Tiftik keçilerinin vasıfları ve verimleri düşüktür. Kıl keçisi çoğunluğu teşkil etmektedir. Keçiler hemen her köyde koyun sürüleriyle birlikte otlatılmaktadır. İlin dağlık ve arızalı bölgelerinde keçi mevcudu fazladır. Orman bakımından son derece muzır bir hayvan olmasına rağmen keçi, hastalıklara ve tabiat şartlarına dayanıklı, en kötü mer'a şartları içinde dahi kendini idare edebilen bir hayvan olduğundan köylülerimiz rağbet etmektedirler.

(4) At Yetiştiriciliği :

Toprağın işlenmesinde ve ulaştırmada at koşum hayvanı olarak kullanılmaktadır.

Damızlık Boğalar

Sığır Sergisinde Derece Alan İnekler

Son yıllarda motorlu tarım aletlerinin çoğalması, atçılığın değerini azaltmış gibi görünüyorsa da küçük köy işletmelerinde at yine önemli yerini muhafaza etmektedir.

İlde at ırkının ıslahı yolunda yıllarca önce başlayıp devam eden bir mesai mevcuttur. İlkbahar mevsiminde Suluova ve Göynücek ilcelerinde ikişer aygırlık birer muvakkat aşım durağı açılmakta ve her sene 250-300 baş halk kısrağına parasız aşım yaptırılmaktadır.

bb. Amasya ilindeki hayvan türleri ve sayıları :

Hayvan Türleri	Sayısı
Koyun	270.881
Kılkeçi	198.918
Tiftikkeçi	13.948
Sığır	171.419
Manda	36.151
At	16.540
Katır	1.032
Eşek	34.357

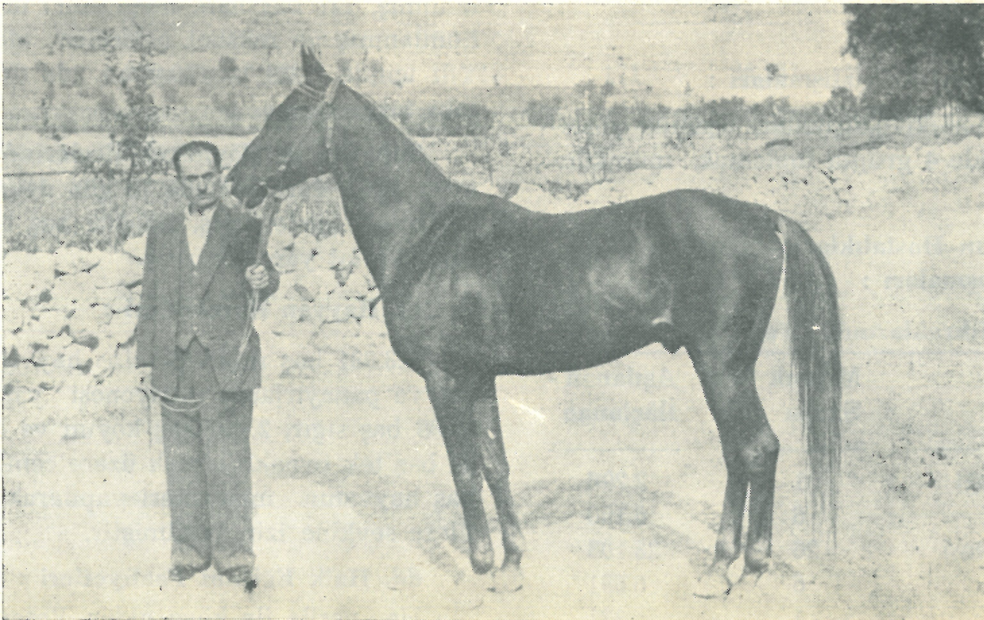
(Hayvanların ilceler itibariyle dağılışı için Bk. Tablo : 53).

cc. Hayvanlardan elde edilen ürünler ve miktarları :

Hayvan ürünleri		Miktarı (Kg.)
Koyun sütü		4.500.000
Kıl keçisi sütü		4.000.000
Tiftik keçisi sütü		400.000
İnek sütü		19.000.000
Manda sütü		12.000.000
Yapağı		350.000
Kıl		100.000
Tiftik		10.000
Yumurta	Adet	7.188.300

dd. Amasya merkez ve ilceleri mezbahalarında kesilen hayvanlar ve ağırlıkları :

Hayvan türü	Sayısı	Ağırlığı (Kg.)
Koyun	38.793	368.068
Keçi	19.317	234.083
Sığır	13.972	703.563
Manda	581	72.126
TOPLAM	72.663	1.377.840

İl'de Yetiştirilen Yarımkan Arap Tay

(1966 yılına ait hayvan ve hayvansal ürünlerin Amasya'daki perakende fiatları için Bkz. Tablo : 54).

c. Küçük Evcil Hayvanlar :

aa. Tavukçuluk :

Küçük işletmeler halindedir. Hemen her ailenin ihtiyacını karşılayacak kapasitede kanatlı hayvanı vardır. Bu arada damızlık civciv ve yumurta temini suretiyle legorn ve newhemşin türlerine dönüşüm mevcuttur. Bölgede 16.360 adet hindi, 4.200 adet kaz, 9.300 adet ördek ve 230.000 adet tavuk olmak üzere 259.860 baş kanatlı hayvan mevcuttur. İstihsal edilen yumurta sayısı 9.700.000 civarındadır.

bb. Arıcılık :

Bölgede yaygın olarak yapılmaktadır. İlin 243 köyünde arıcılık yapılmaktadır. 9.350 adet eski usul kovan, 2.920 adet yeni usul kovan mevcut olup 153.252 Kg. bal ve 4.360 kg. balmumu elde edilmektedir.

cc. İpekböcekçiliği :

Merkez ilce ve Göynücek ve Taşova ilcelerinin 20 köyünde ipekböcekçiliği yapılmaktadır. 78 aile bu yoldan geçimini sağlamaktadır. Açılan 108 adet kutudan 3.170 Kg. yaş koza elde edilmektedir. 10.700 adet dut ağacından 108 Ton yaprak ipekböceklerine yedirilmektedir.

d. Hayvancılık Çalışmaları :

Bu konudaki çalışmaları aşağıda gösterildiği şekilde 4 grupta toplamak mümkündür.

aa. Salgın Hastalıklarla Mücadele Çalışmaları :

Hastalık Mihraklarında Yapılan Çalışmalar

Hastalık	Mihrak Sayısı	Aşılanan - İlâçlanan
Koyun çiçeği	1	2.296
Keçi çiçeği	6	6.150
Enteretoksemi	26	23.103
Şarbon	6	6.691
Newcastle	1	331
Yanıkara	5	2.768
Şap	33	56.341
Proplazmoz	11	13.287
Keçiciğerağrısı	1	788
Agalaksi	3	5.553
Strongylose	6	5.662
TOPLAM :	99	122.970

Koruyucu Mücadeleler

Hastalık	Mihrak Sayısı	Aşılanan - İlâçlanan
Koyun çiçeği	20	17.340
Keçiçiçeği	14	10.964
Enteretoksemi	20	16.153
Şarbon	31	31.059
Newcastle	36	31.099
Yanıkara	13	4.962
Şap	8	2.428
Beyaz adale	19	8.964
Strongylose	2	350
Distomatose	17	21.416
Dış parazit	12	10.196
TOPLAM	192	154.931

bb. Zootekni Çalışmaları :

İlimizde zootekni çalışmaları olarak sığır ve at ıslahı faaliyeti mevcuttur. Sığır sun'i tohumlamasına Merzifon ilcesinde başlanılmış, 727 baş halk ineği sun'i olarak tohumlanmış ve müsbet neticeler alınmıştır. Yılı içinde 7.429 baş hayvan da denemeye tabi tutulmuştur.

Suluova ve Göynücek ilcelerinde açılan aygır aşım duraklarında 70 gün devam eden bir mesai gösterilmiş, 250-300 baş halk kısrağına sıfat yaptırılmıştır.

cc. Hayvan Hareketleri :

223.981 baş muhtelif cins hayvanın pazar ve panayırlarda muayenesi yapılmıştır. 5.889 baş sığır, 2.756 baş koyun ve keçi ile 24 baş tek tırnaklı olmak üzere cem'an 8.669 baş hayvanın muayenesi yapılarak komşu illere sevkine izin verilmiştir.

dd. Halk Eğitimi Faaliyetleri :

Her vesile ile köye giden Veteriner uzmanlar yetiştiricileri aydınlatmaktadırlar.

AMASYA MERKEZ VE İLCELERİNİN 1966 YILI HAYVAN MEVCUTLARI

TABLO : 53

İlcesi	Koyun	Kılkeçi	Tiftikkeçi	Sığır	Manda	At	Katır	Eşek
Merkez	57.212	85.113	11.206	65.805	9.356	6.086	401	15.114
Göynücek	32.664	31.860	264	20.092	3.007	2.290	21	3.001
G. H. Köy	47.073	30.226	131	18.215	5.273	2.339	315	3.790
Merzifon	51.500	16.300	1.850	25.650	5.250	3.470	63	5.100
Suluova	22.782	7.319	497	9.029	4.085	1.435	50	602
Taşova	59.650	28.100	—	33.350	9.000	920	182	6.750
Toplam	270.881	198.918	13.948	171.419	36.151	16.540	1.032	34.357

1966 YILINA AİT HAYVAN VE HAYVANSAL ÜRÜNLERİN PERAKENDE FİATLARI

TABLO : 54

Cinsi	Birim	Fiat TL.	Cinsi	Birim	Fiat TL.
At	Baş	900	Gübre	Kg.	0.03
Kısrak	"	1.200	Sığır derisi	"	3
Beygir	"	600	Manda derisi	"	2
Tay	"	400	Malak derisi	"	2
Katır	"	1.500	Koyun derisi	"	3
Merkep	"	125	Kuzu derisi	"	3
Sıpa	"	75	Keçi derisi	"	3
Öküz	"	1.200	Oğlak derisi	"	3
İnek	"	800	Av hayvanları	"	1
Manda ineği	"	1.200	Koyun eti	"	7.50
Manda boğası	"	1.500	Keçi eti	"	6.50
Sığır boğası	"	1.500	Kuzu eti	"	7.50
Tosun	"	600	Oğlak eti	"	6.50
Düğe	"	500	Sığır eti	"	7
Dana	"	300	Manda eti	"	6.50
Buzağı	"	150	Malak eti	"	6.50
Malak	"	400	Yağ erinmiş	"	7.50
Koyun	"	150	Yağ kuyruk	"	8
Koç	"	250	İçyağı	"	7.50
Kuzu	"	80	Peynir beyaz	"	8
Keçi	"	100	Peynir tulum	"	12
Oğlak	"	50	Peynir kaşar	"	16
Köpek	"	50	Süt koyun	Litre	1.50
Kedi	"	10	" keçi	"	1.50
Hindi	"	25	" inek	"	1.50
Kaz	"	15	Sucuk	Kg.	15
Ördek	"	10	Pastırma	"	16
Tavuk	"	8	Kavurma	"	10
Kuş (süs)	"	50—150	Kıyma	"	10
Kemik	Kg.	0.50	Balık konserve	"	20
Boynuz	"	4	Kaymak	"	15
Bağırsak	"	4	Yoğurt	"	1.50
Tiftik	"	12	Bal	"	15
Yün	"	10	Balmumu	"	15
Yapağı	"	10	Sakatat	Adet	5—7
Kıl	"	8	Yumurta	"	0.25

C. Orman Ürünleri :

a. Amasya ormanları hakkında genel bilgiler :

Amasya ili idari hudutları dahilinde bulunan ormanlar, rakımları 600-1700 m arasında olan oldukça arızalı dağlar üzerindedir. İl hudutları dahilinde kalan tüm ormanların genişliği 157.000 Hektardır. Bu miktar sahanın 62.800 Hektarı koru ve bozukkoru, mütebakisi baltalık ve bozuk baltalık ormanından ibarettir.

İdari taksimat bakımından Amasya Orman İşletmesi 7 Bölge'ye ayrılmıştır. Bu bölgeler sırası ile Amasya, Aydınca, Destek, Gümüşhacıköy, Göynücek, Merzifon ve Taşova Bölgeleridir.

İşletme dahilinde kanuni hak sahibi 242 köy mevcut olup, bu köylerde 129.025 nüfus bulunmaktadır.

Amasya nüfusuna göre iyi ve bozuk orman sahası olarak fert başına isabet eden ormanlık sahası ise yaklaşık olarak 0.5 Hektardır.

Orman ağaç türleri karaçam, sarıçam, kızılçam, kayın, meşe ve münferit ardıç cinslerinden meydana gelmiştir. Meşcereler saf ve karışık halde bulunurlar.

b. Amasya orman ürünlerinin yıllık üretim kapasitesi :

Amasya ormanları genel olarak verim kapasitesi zayıf, daha ziyade odunluk vasfındaki ormanlardan ibarettir. Bu bakımdan kerestelik emval üretimi azdır.

Mahalli ihtiyaçların cüz'i bir kısmını karşılayabilecek durumdadır:

Orman ürünleri üretimini şöyle sıralayabiliriz:

Yapılan İşin Mahiyeti	Miktarı M3	Yılı içinde gerçekleşen M3
Yakacak Olarak		
Tertip (Kabuklu gövde hacmi)	8.749	9.610
Tomruk üretimi (Piyasa, köyler)	1.010	714
Maden direği (Mahalli)	50	50
Maden direği (Mahalli resmi)	300	200
Sanayi odun	—	—
Travers	1.300	800
Yapacak Olarak		
Odun (Piyasa ve köyler)	35.850	32.464

Mahalli ormanların mevcut plânlarına göre her yıl Amasya ormanlarından üretilecek orman emvali, her hali kârda, 8.749 M3 (kabuklu gövde hacmi) kerestelik emval ile 35.850 M3 yakacak orman emvalinden ibarettir. Yapacak ve yakacağın cüz'i bir kısmını çam cinsi, ekseriyetini kayın teşkil eder.

c. Orman ürünlerinin yıllık tüketim kapasitesi :

Amasya ili dahilinde 1966 yılında orman ürünlerinin endüstriyel ve yakacak olarak yıllık tüketimi aşağıda gösterilmiştir:

Yapılan İşin Mahiyeti	Miktarı M3	Endüstriyel tesis sayısı
Kereste	6.200	14
Doğrama	1.900	23
Anbalaj	400	3
Mobilya	300	2
Diğer zirai âletler	400	3
Yakacak odun	79.300	—

Amasya Karaman İl Koruluğu
(1962 Sonbahar dikimlerinin 1967 yılındaki durumu)

Amasya Karaman İl Koruluğu Ağaçlandırma Sahasından
Umumi Bir Görünüş

d. Ormancılık çalışmaları :

(1) Ağaçlandırma çalışmaları :

Amasya İli dahilinde ağaçlandırma çalışması olarak Çaltepe Kapaklı orman içi ve Karaman İl Koruluğu orman dışı faaliyeti mevcuttur. Çaltepe ağaçlaması 1965 yılındanberi, İl Ormanı ağaçlandırması ise 1961 yılındanberi devam etmektedir.

Bu yıl içerisinde Çaltepe ağaçlandırma sahasında 213 Hektar sahada toprak hazırlığı, 50 Hektar sahada ağaçlandırma ikmal edilerek 354 bin fidan dikilmiştir. Ayrıca, bu ağaçlandırma sahası ve diğer mahallî ihtiyaçları karşılamak üzere bu saha içerisinde yılda 1.200.000 ibreli fidan yetiştiren Kapaklı muvakkat fidanlığı faaliyetleri devam etmektedir.

İl Koruluğunda 20 Hektar toprak hazırlığı yapılarak, 20 Hektar sahanın tamamında 21.660 adet tüplü fidan dikilmiş olup, dikime devam edilmektedir. Bunlardan başka il dahilinde resmi ve özel sektörün ağaçlandırma çalışmaları için lüzumlu fidan ihtiyaçları zamanında karşılanmaktadır.

(2) Yol yapımı, bakımı ve onarımı :

1967 yılı, yeni yol yapımı ve bakımı proğramında yeni olarak Taşova ve Destek Bölgelerinde üç ayrı yerde 8+000 Km. yeni yol yapımı ile, bu yıl üretimile ilgili 125+000 Km. mevcut yolların bakım ve onarımı işleri yapılmıştır.

(3) Orman imarı ve bakımı :

Orman imarı çalışmalarından olarak 1967 yılında Destek, Taşova ve Amasya bölgelerinde cem'an 199 Hektarlık bir sahada çalışılmıştır. Sahaların etrafı tel ile çevrilmiş, bu sahalardan elde edilen orman emvali mahalli köy ihtiyaçlarına verilmiş, bozuk karakterdeki ormanların ıslahına çalışılmıştır.

5. Madenler :

A. Genel Bilgiler :

Amasya İl'i dahilindeki en önemli maden, kömürdür. Bilhassa Suluova bölgesindeki (Çeltek, Yeni Çeltek) kömür zuhurları Amasya ve civarı illerin ihtiyacını karşılayabilmesi bakımından ehemmiyet kazanmaktadır. Daha başka (Merzifon ve diğer ilcelerde) kömür zuhurları mevcut ise de kalite ve rezervleri yeteri kadar etüd edilmemiştir.

Ezinepazarı Bucağında bulunan manganez zuhurunun ön tetkikleri ümit vericidir. Ancak bir sermaye yatırımından önce rezervin sondajlarla tahkik edilmesi, sistemli bir nümune tahlilinin yapılması gerekmektedir.

İl dahilindeki mermer zuhurlarından Aşağı Ovacık Köy zuhurunun ön etüdü kalite ve rezerv bakımından ümit verici olmuştur. Burada da bir yatırıma geçmeden önce detay etüd yapılması gerekmektedir.

İl dahilinde tetkik edilmiş olan pirit zuhurları rezervlerinin çok cüz'i olmalarından dolayı ekonomik bir kıymet ifade etmemektedirler.

Kil zuhurlarının tahlil neticelerinde A'_2 0_3 yüzdelerinin düşük olduğu görülmüştür. Bu sebeple ancak bir kısmı tuğla, kiremit yapımında mevzii olarak kullanılabilirler.

İl dahilindeki bitümlü şist zuhurlarından sadece Çeltek köy zuhuru rezerv bakımından önemli görülmektedir. Yalnız katran yüzdesinin az oluşu değerini düşürmektedir. Buna karşılık nakliyat kolaylıkları vardır.

Bakır ve kurşun zuhurlarının eskiden de işletilmiş olduğunu gösterir cüruflar ve eski işletme izleri (galeri, yarma v.s.) mevcuttur. Fakat halen terkedilmiş vaziyettedirler.

Netice olarak Amasya İl'inde etüdü yapılmış zuhurların içinde en ehemmiyetlisi kömür zuhurudur. Bunu manganez, mermer zuhurları takip etmektedir.

B. Amasya İlinde MTA Enstitüsünce Bilinen Madenler :

M.T.A. Enstitüsü tarafından Amasya İl'inde 1 adet bakır, 4 adet bitümlü şist, 1

adet kil, 9 adet linyit, 1 adet manganez, 2 adet mermer ve 4 adet pirit zuhuru etüd edilmiştir.

I. Bakır Zuhurları :

1. **Derealan Köy Zuhuru** : Zuhur Merzifon ilcesine bağlı Gelimsine, Derealan arasında, Derealan köyünün 34 Km. kuzey batısındaki Maden Deresi mevkiindedir. Cevherleşme kalker, liparit kontağında vukubulmuş olup, ayrıca magnetit de ihtiva eder. Cevherleşme kontakt sonu boyunca (N-S istikâmetinde) 1.5 Km. takibedilebilir. Sahada eskiden çalışılmış olduğunu belirten cüruflar mevcuttur.

II. Bitümlü Şist Zuhurları :

2. **Karacaviran Köy Zuhuru** : Zuhur, Gümüşhacıköy ilcesine bağlı Karacaviran köyünün kuzeyinde okul yanındaki bir deredir. Yatımları N olan şist tabakalarında bitüm bulunur. Tabaka kalınlığı 5-10 cm. arasındadır. Rezerv çok az olduğundan ekonomik bir kıymeti yoktur.

3. **Yemişen Köy Zuhuru** : Zuhur, Gümüşhacıköy ilcesinin Yemişen köyündedir. Arazi kalker ve andezitlerden müteşekkildir. Sahada az miktarda siyah, yumuşak ve yanmayan bitümlü şist zuhuru vardır. Ekonomik değeri yoktur.

4. **Hırka Köyü Zuhuru** : Zuhur, Merzifon ilcesine bağlı Hırka köyünün Makasdere, Değirmendere mevkiindedir. Sahada fliş andezit kontağında greler altında pek az bitümlü şist olup 150-200 m kadar devam eder.

5. **Çeltek Köy Zuhuru** : Zuhur, Merzifon ilcesine bağlı Çeltek köyündedir. Bölgede bitümlü şist linyit tabakalarının üzerine yatar. Linyit ve bitümlü şist tabakaları batıya doğru tedricen incelir. Görünür rezerv 1.290.000 Ton olarak hesaplanmıştır. Nümunelerin tahlilinde ortalama % 5 katran tesbit edilmiştir. Muhtemel ve mümkün rezerv ise 4.800.000 Tondur. Katran randımanı düşük olmasına karşılık, nakliyat kolaylıkları avantajdır.

III. Kil Zuhurları :

6. **Samadoğlu Zuhuru** : Zuhur, Merzifon ilcesine bağı Samadoğu köyünde oup 2 Km2 sahada görülmektedir. Ancak yol durumu müsait değildir.

7. **Cercerum Zuhuru** : Zuhur, Amasya yakınında Cercerum isimli mevkiin batısındadır. Tahallül neticesi teşekkül etmiş olan bu zuhur demiryolundan 6 Km., şehirden 11 Km. mesafededir. Tuğla ve kiremit ham madedsi olarak kullanılabilir. Tahlilinde:

SiO_2 %	Fe_2O_3 %	$Al_2O_3+TiO_2$ %	CaO %	MgO %	SO_3
38.51	6.82	12.80	16.32	3.55	0.91

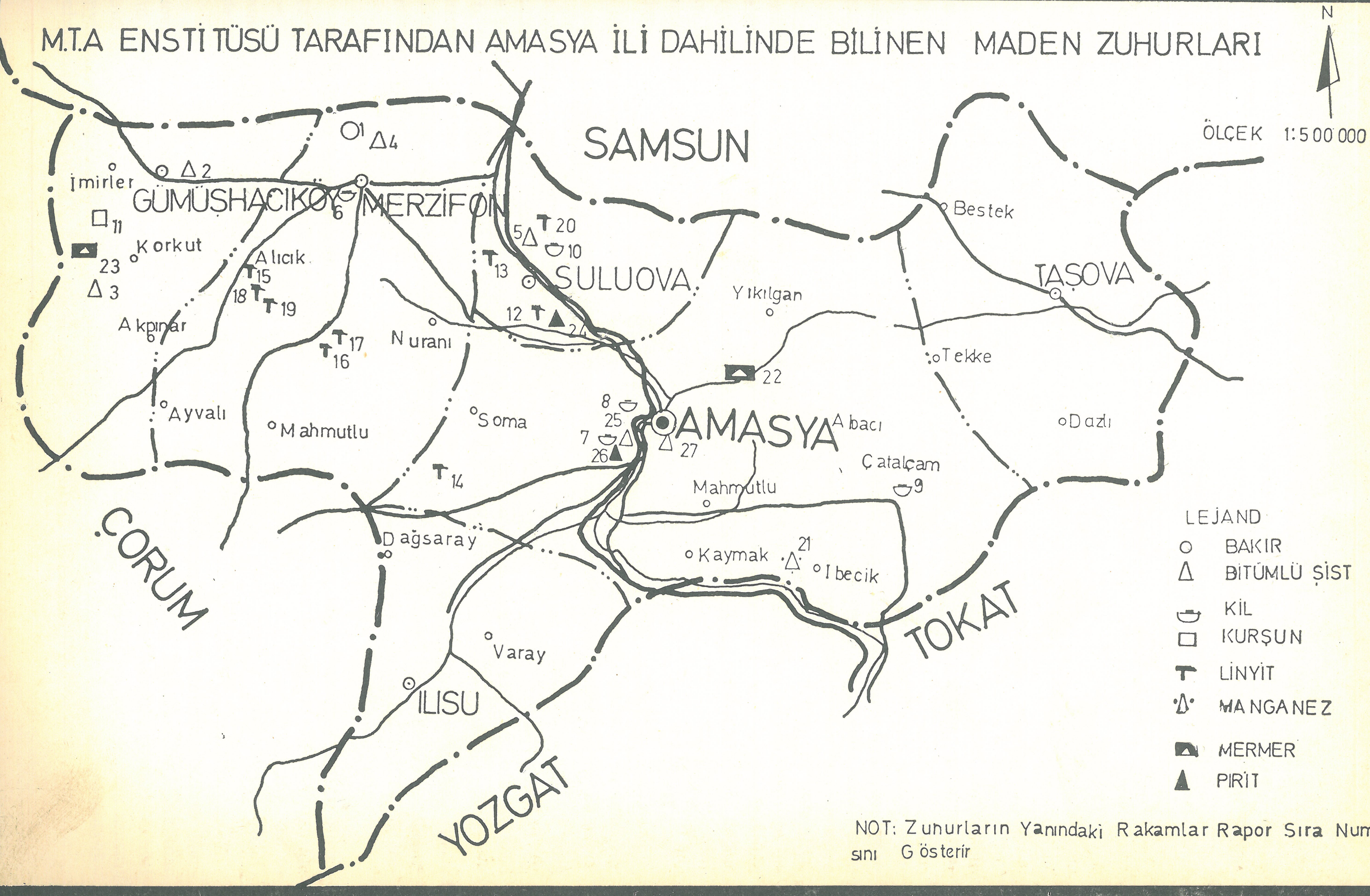
Ateşte Zayiat %	
16.40	vermiştir.

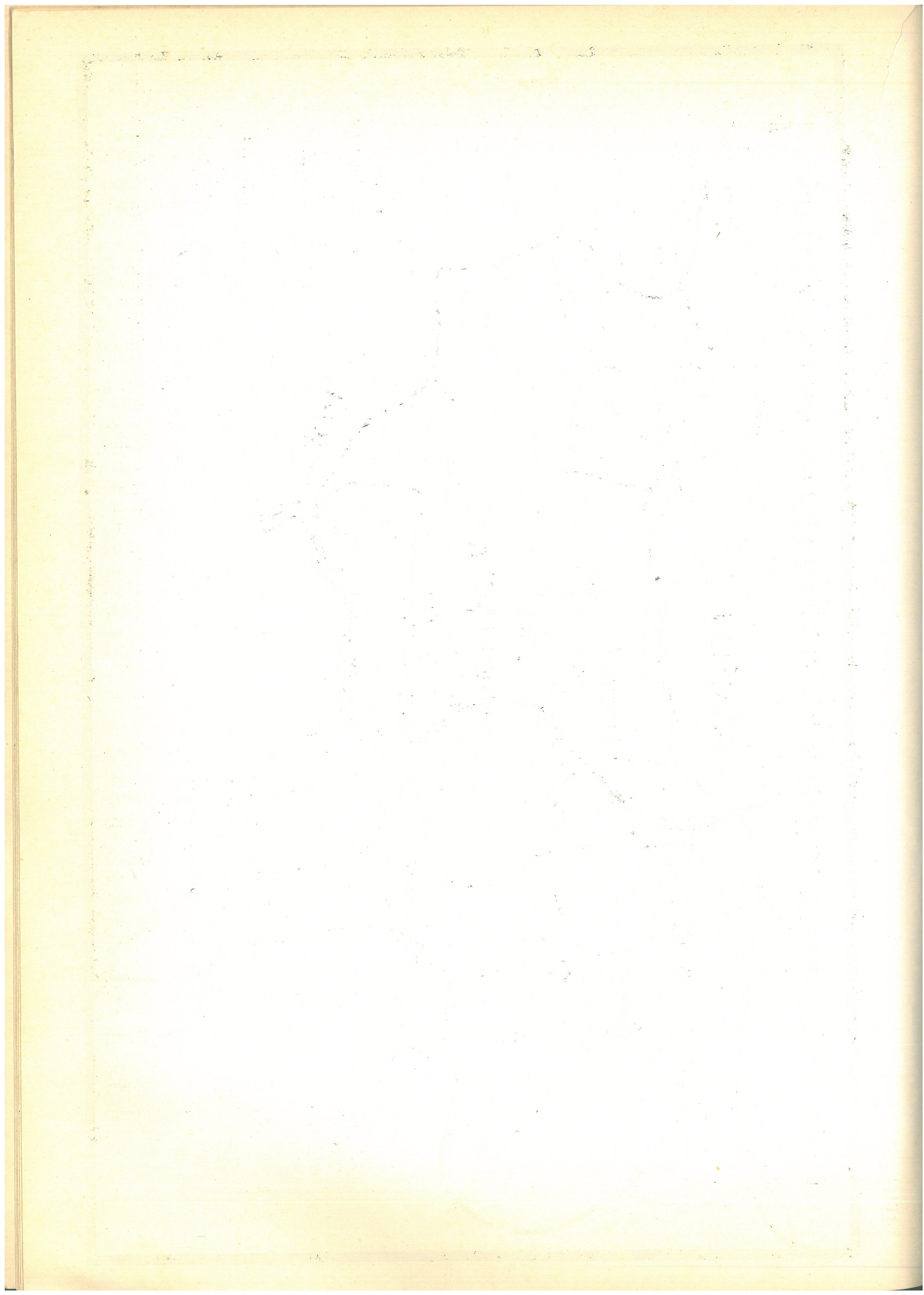
8. **Merkez Zuhuru** : Zuhur il merkezinin batısındadır. Tuğla ve kiremit ham maddesi olarak etüdü yapılan bu zuhurdan alınan nümune tahlilinde :

SiO_2 %	Fe_2O_3 %	$Al_2O_3+TiO_2$ %	CaO %	MgO %	SO_3 %
46.54	7.35	13.56	11.78	2.46	0.07

Ateşte Zayiat %	
12.54	tesbit edilmiştir.

9. **Ezinepazarı Zuhuru** : Zuhur, Ezine pazarözü vadisinde bulunmaktadır. Doğu - Batı istikâmetinde uzanan vadide dil şeklinde çıkıntı yapan ve takriben 250 m uzunlu-

M.T.A ENSTİTÜSÜ TARAFINDAN AMASYA İLİ DAHİLİNDE BİLİNEN MADEN ZUHURLARI
N
ÖLÇEK 1:500 000
SAMSUN
SULUOVA
AMASYA
MERZİFON
GÜMÜŞHACIKÖY
TAŞOVA
TOKAT
YOZGAT
ÇORUM
ILISU
İmirler
Korkut
Alıcık
Akpınar
Ayvalı
Mahmutlu
Nuranı
Soma
Dağsaray
Varay
Yıkılgan
Bestek
Tekke
Dazlı
Abacı
Çatalçam
Mahmutlu
Kaymak
İbecik
LEJAND
BAKIR
BİTÜMLÜ ŞİST
KİL
KURŞUN
LİNYİT
MANGANEZ
MERMER
PİRİT
NOT: Zuhurların Yanındaki Rakamlar Rapor Sıra Numarasını Gösterir

ğunda olan ve vadiden 30 m yüksekte bulunan tepe, işletilmeye elverişli bir zuhur ihtiva etmektedir. Burada mevcut bulunan kil, taş parçaları yığını ve bazı yerlerde çok kalın, bazı yerlerde de ince bir örtü ile örtülmüştür. Kil tabakalarının iiçnde çakıl parçalarının mevcudiyeti ile şehir ve demiryollarından uzak mesafede bulunuşu mahzurdur. Alınan nümune tahlilinde :

SiO_2 %	Fe_2O_3 %	$Al_2O_3+TiO_2$ %	CaO %	MgO %	So %
49.51	9.16	20.23	5.32	3.83	0.05

Ateşte Zayiat %
10.31

bulunmuştur.

10. **Hacıbayram ve Çeltek Zuhuru** : Zuhur Amasya'nın 35 Km. kuzeyinde, Hacıbayram köyü ile Çeltek Maden köyü arasındadır. Sahada 300-500 m. genişliğinde ve takriben 3 Km. genişliğinde bir kısımda, 1,5-3,5 m. kalınlığında ince kumlu killer (lehm) mevcuttur. Bu ince kumlu killer Çeltek Maden Köyü civarında tuğla ve kiremit imalinde kullanılmıştır. Alınan nümunelerin lâboratuvar tecrübelerine göre lehm tuğla v.s. imalinde kullanılabilecek evsaftadır. İçinde bulunan kaba pislikler tuğla imalinde ancak cüz'i kalite azalmalarını intac eder.

IV. Kurşun Zuhurları :

11. **Gümüşhacıköy Zuhuru** : Zuhur Gümüşhacıköy ilcesi Gümüş Bucağının 3 Km. batısındadır. Cevher gümüşlü galen, blend ve pirit'ten ibarettir. Nadir olarak kalkopirite raslanır. Gang minerali kalsit ve kuvarstır. Sahadaki açılmış eski galeriler ve cüruflar, eskiden çalıştırılmış olduğunu gösterir delillerdir.

V. Linyit Zuhurları :

12. **Alabedir Köy Zuhuru** : Zuhur Suluova ilcesine bağlı Alabedir köyünün Selderesi - Arıncak yamacı mevkiindedir. Linyit damarı gayet ince ve kalitesi kötüdür. Bir işletme mevzuu olamaz.

13. **Çukurören köy Zuhuru** : Zuhur, Suluova ilcesine bağlı Çukurören köyündedir. Çukurören ile Boyalı arasında takriben 2,5 Km2 lik bir sahada, 3.00-4.00 m kalınlığında linyit damarı ihtiva eden bir fliş kompleksi bulunmaktadır. Fliş NE, E ve SE da faylarla hudutlanmış olup, bunların kenarında dağlık araziye doğru çökmüş bulunmaktadır.

Linyit damarı, kompleksin kuzey bölümünde, kenar fayı boyunca, fliş kompleksinin en alt seviyesini teşkil eden marn seviyesinde bulunmaktadır. Linyitin mostra uzunluğu fay boyunca 900 m yi bulmaktadır. Mostra ekseriya yamaç momozu ile örtülmüş vaziyettedir. I ve II nolu ocaklardan alınmış nümunelerin ortalama analiz değerleri şöyledir:

	I	II
Kül	% 24.56	% 40.65
Su	% 15.30	% 23

I nolu ocaktaki nümunenin kalorisi 3958 Kcal/kg dır. II nolu orijinal kömürün aş. kalorisi 1558 Kcal/kg saf kömürde ise 4668 Kcal/kg. dır.

14. **İlgazi köyü Zuhuru** : Merkez ilcesi Zara Bucağına bağlı İlgazi köyünün Çakırdağ mevkiindedir. Linyitin kalitesi ve rezervi bir işletmeye elverişli değildir.

15. **Alıcık köyü Zuhuru** : Zuhur Merzifon İlcesi Alıcık Bucağının Alıcık köyü Çınarlı mevkiindedir. Damar kalınlığı 0.3 m olup killi şistle karışık vaziyettedir. İşletmeye elverişli bir zuhur değildir.

16. **Akpınar köyü Zuhuru** : Zuhur Merzifon ilcesi, Türnük Bucağına bağlı Akpınar köyünün Kabristan mevkiindedir. Linyit tabakası gre (tavan) ve konglomera arasındadır. Tabaka kalınlığı 0.51-1 m arasında değişir. Alınan nümune tahlilinde :

Orijinal kömürde su : % 12 12.67
Kül : % 77.20 tesbit edilmiştir.
Rezervi az olan bu zuhur kalite bakımından da işletmeye elverişli değildir.

17. **Kalburcu köyü Zuhuru:** Zuhur Merzifon ilcesine bağlı Türnük Bucağı Kalburcu köyünün Hancı Halil T. mevkiindedir. Arazide gre (tavan) ve konglomeralar arasında 0.7 m kalınlığında, rezervi az olan bir linyit tabakasıdır. Nümune tahlilinde :

Sul ukömürde : Kül % 34.67
Orijinal kömürde su : % 10.83

	Orijinal kömürde %	
	I	**II**
Su	19.20	21.67
Kül	21.20	19.04
Uçucu Madde	32.29	31.90
Sabit Karbon	26.61	27.39

Orijinal kömürde As. Kalori

I	3637 Kcal/kg
II	3712 Kcal/kg

19. **Güllecihan Linyit Zuhuru** : Zuhur Merzifon ilcesi, Alıcık Bucağına bağlı Demirpınar köyünün Güllecihan mevkiindedir. Eskiden çalıştırılmış saha işletme güçlükleri, yerleşme merkezlerine ve yollara olan uzaklığı yüzünden maliyetin fazlalaşmasından dolayı terkedilmiştir. Orijinal kömürde:

Su : % 16.70
Isı değeri : 2525 Kcal/kg dır.
Saf kömürde ısı değeri : 6420 Kcal/kg.

20.**Çeltek Linyit Zuhuru** : Zuhur Suluova ilcesine bağlı Çeltek köyündedir. Suluova kömür bölgesinin doğusundaki bu zuhur Alt Çeltek serisi (Eosen) içindedir. Bu seri, bazı şist seviyelerini ihtiva etmekle beraber umumiyetle : sert, kül rengi greler ile konglomeralardan terekküp etmiştir. Kalınlığı 120-140 m tahmin edilmiştir. Kömür damarının kalınlığı 1,5-2,5 m dir. Damar bir çok faylarla parçalanmıştır. Zuhurun rezervi 2.200.000 ton olarak hesaplanmıştır.

Alınan nümunelerin tahlil neticeleri şöyledir:

Orijinal kömürde su : % 13.20

Orijinal kömür aşağı kalorisi :
3343 Kcal/kg
Saf kömür aşağı kalorisi : 6253Kcal/kg bulunmuştur.

18. **Şamba köy Zuhuru** : Zuhur Merzifon ilcesi, Alıcık Bucağına bağlı Demirpınar köyü civarında Kelleci Hanı yakınlarındadır. Kömür damarı fazla arızalanmıştır. Ancak kalite damar kalınlığınca farklıdır. Damarın büyük bir kısmı fazla killidir. Alınan I ve II nümunelerin tahlil sonuçları şöyledir:

Havada kuru kömürde %		**Kuru kömür %**	
I	**II**	**I**	**II**
13.30	15.30	—	—
22.95	20.58	26.47	24.30
34.95	34.50	40.31	40.73
28.80	29.62	33.22	34.97

Havada kuru kömürde As. Kalori

3986 Kcal/kg
4063 Kcal/kg

Havada kuru kömürde su : % 9.17
% 9.17 sulu kömürde kül : % 22.30
% 9.17 sulu kömürde saf kömür: % 68.63
Kuru kömürde kül : % 24.44
Orijinal kömürün ısı değeri :
4604 Kcal/kg
Saf kömürün ısı değeri : 7141 Kcal/kg
Havada kuru kömürün ısı değeri :
4864 Kcal/kg
Orijinal kömürde kül : % 21.21
Orijinal kömürde saf kömür : % 65.59

VI. Manganez Zuhurları :

21. **Yağcı Aptal Köy Zuhuru** : Zuhur Merkez İlcesine bağlı Ezinepazarı Bucağının Yağcı Aptal köyündedir. Saha işletme talepli olup ruhsat sahiplerine göre tahlil şöyledir:

% 38.62 Mn
% 23.47 Si O2
% 0.21 Fe

Rezerv 80-100.000 Ton olarak tahmin edilmiştir.

VII. Mermer Zuhurları :

22. **Yenice Köyü Zuhuru** : Zuhur Yenice köyünün sel yatağı mevkiindedir. Mermer, beyaz zemin üzerine sarı nüanslıdır. Blok elde edilmesi mümkündür. Fakat zuhur kışın çok fazla su getiren bir dere yatağında bulunduğundan, işletme imkânı çok zordur.

23. **Aşağı Ovacık Köyü Zuhuru** : Zuhur Gümüşhacıköy ilcesinin Gümüş Bucağına bağlı Aşağı Ovacık Köyünün Köy Deresi mevkiindedir. Mermer beyaz ve sarı nüanslıdır. Blok elde edilmesi ve işletme imkânı kolaydır. Gayet güzel cilâ kabul etmektedir. Rezerv durumu iyidir.

VIII. Pirit Zuhurları :

24. **Alakadı Köy Zuhuru** : Zuhur Suluova ilcesine bağlı Alakadı köyünün Uyuz mevkiindedir. Kalker ve andezit kontağında silex ve pirit teşekkül etmiştir. Rezervi azdır.

25. **Cercerum Zuhuru (I)** : Merkezin Cercerum mevkiindedir. Şistler arasında ince damarcıklar halinde pirit teşekkülü görülür. Rezervi az olup ekonomik değer taşımaz.

26. **Cercerum Zuhuru (II)** : Cercerum mevkiinin Davulcu Dağı denilen yerindedir. Metamorfik şistler arasında damarcıklar halinde pirit zuhuru vardır. Hidrotermal bir teşekkül olup rezerv çok azdır.

27. **Hacılar Meydanı Zuhuru** : Zuhur Merkez İlcenin Hacılar Meydanı civarında Venk mevkiindedir. Pirit damarcıkları, şist içinde ağ şeklindedir. Rezerv az olup bir işletme mevzuu olamaz.

C. Amasya İli'nde Maden İstihsali :

Faaliyette bulunan 3 Linyit İşletmesinden ikisi özel teşebbüse, diğeri de İl Özel İdaresi'ne aittir. Bunların son yıllara ait kömür istihsal durumu şöyledir:

Ruhsat Sahibi	İstihsal (Ton) 1964	1965	1966
Yeni Çeltek Keman ve Madencilik A. Ş.	128.842	70.000	101.000
Amasya Özel İdaresi	57.188	75.879	61.366
Hasan Acar	309	294	400

6. Amasya İlinin Kamu Gelirlerine Katkısı :

Amasya İlinin Bütçe gelirleri tahsilâtı 1957 yılında 32.000.000 Lira iken, 1966 yılında 53.000.000 Lirayı bulmuştur.

Gelir, Kurumlar ve Gider Vergileri itibariyle mükellef ve tahakkuk durumu aşağıda gösterilmiştir:

A. Gelir Vergisi :

a. Mükellef Durumu :

Mükellef Sayısı	Yıllar 1963	1964	1965
Yıllık Beyanname Veren	1.935	1.991	2.233
Muhtasar Beyannameye Giren	4.430	4.010	5.233
Götürü Ticaret, Sanat Erbabı	3.910	2.216	3.309
Götürü Ücret, Serbest Meslek Erbabı	709	347	402
TOPLAM	10.984	8.564	11.177

b. Haliye Olarak Tahakkuk Eden :

Vergi	Yıllar 1963	1964	1965
Yıllık Beyannameye Ait	2.082.000	2.748.000	3.337.000
Muhtasar Beyannameye Ait	2.180.000	2.896.000	2.333.000
Götürü Ticaret, Sanayi Erbabı	216.000	157.000	236.000
Götürü Ücret, Serbest Meslek Erbabı	4.000	31.000	5.000
TOPLAM	4.482.000	5.832.000	5.911.000

B. Kurumlar Vergisi :

a. Mükellef Durumu :

Mükellef Sayısı	Yıllar 1963	1964	1965
Sermaye Şirketi, Kooperatif	3	1	5
İktisadi Kamu İşletmesi,			
Dernek, Tesis ve Diğerleri	1	1	2
Özel Beyanname Verenler	—	—	—
Tevkif Yolu ile Vergiye Tabi	—	—	—
TOPLAM	4	2	7

b. Haliye Olarak Tahakkuk Eden :

Vergi	Yıllar 1963	1964	1965
Sermaye Şirketi ve Kooperatiflere ait	96.000	5.000	116.000
İktisadi Kurum İşletmesi, Dernek,			
Tesis ve Diğerlerine ait	300.000	720.000	670.000
TOPLAM	396.000	725.000	786.000

C. Gider Vergileri :

a. Mükellef Durumu :

Mükellef Sayısı	Yıllar 1963	1964	1965
Ölçü Esasına Göre Vergi Veren	28	16	13
Satış Bedelinden Vergi Veren	—	13	7
Banka, Banker	15	15	15
Sigorta Şirketleri	3	1	1
Taşıma Müesseseleri	—	—	—
PTT Hizmetleri Vergisi	—	—	—
TOPLAM	46	45	36

b. Ödenecek Vergiler :

Vergi	1963	Yıllar 1964	1965
Ölçü Esasına Göre Alınan	356.000	182.000	178.000
Satış Bedelinden Alınan	--	28.000	24.000
Banka, Bankerden Alınan	326.000	432.000	551.000
Sigorta Şirketlerinden Alınan	45.000	24.000	—
Taşıma Müesseselerinden Alınan	—	—	—
PTT Hizmetlerinden Alınan	—	—	—
TOPLAM	727.000	666.000	753.000